

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่น่ามาวิเคราะห์นี้ได้มาจากแบบสอบถามที่ส่งไปยังครู ๓๒ ชุค และนักเรียน ๒๔๐ ชุค จากโรงเรียนรัฐบาล โรงเรียนราษฎร์ และโรงเรียน อาชีวศึกษา รวม ๒๐ โรงเรียน แบบสอบถามได้รับคืนมาครบทุกชุด เมื่อได้ข้อมูลแล้ว ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามวิธีดำเนินงานที่กล่าวไว้ในบทที่ ๓ ปรากฏผลการวิเคราะห์ดังนี้

- ก. ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามครูแบ่งออกเป็น ๓ ภาค คือ
- ภาค ๑ เป็นข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามและแบบเรียน

ครูที่ตอบแบบสอบถามทั้งหมด ๓๒ คน เป็นชาย ๑๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๕.๓๘ หญิง ๑๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๐.๖๓

คุณวุฒิของครูที่สอนวิชาหน้าที่พลเมืองทั้ง ๓๒ คน ปรากฏว่ามีวุฒิปริญญา ๑๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๕.๓๘ และวุฒิประกาศนียบัตร ๑๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๐.๖๓ วุฒิของครูที่ได้รับปริญญาบัตร และประกาศนียบัตรจำแนกได้ดังต่อไปนี้

ปริญญาโท (ค.ม.) ๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๓.๑๓

ปริญญาตรี (ป.ป. พ.ม. กศ.บ., พ.ม. กศ.บ., ป.ป. กศ.บ., กศ.บ., ศศ.บ., ป.กศ.สูง. พ.ม. กศ.บ., ป.กศ.สูง. ค.บ., ป.ป. ค.บ., ป.ม. (อาชีว.) กศ.บ.,).

๑๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๖.๒๕

ประกาศนียบัตร (ป.ม., พ.ม., พ.อ., ป.ม. (ปวส.),
พ.กศ.)

๑๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๐.๖๓

ในคานประสมการณ์การสอนนั้น ปรากฏว่าระยะเวลาของการเป็นครูอยู่
ในช่วงเวลาดังแต่ ๑ - ๔๐ ปี คิดโดยเฉลี่ย ๑๓.๑๓ ปี ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
๑๐.๗๑ ปี

และระยะเวลาของการสอนวิชาหน้าที่พลเมืองอยู่ในช่วงเวลา ๑ - ๒๐ ปี
คิดโดยเฉลี่ย ๔.๔๑ ปี ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ๔.๔๐ ปี

ส่วนข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการใช้แบบเรียนใดแสดงไว้
ในตารางต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

ตารางที่ ๑ สิ่งที่ครูยึดเป็นหลักสำคัญในการสอนวิชาหน้าที่พลเมือง

สิ่งที่ครูยึดเป็นหลักสำคัญในการสอน	จำนวน	ร้อยละ
แบบเรียนที่กระทรวงอนุมัติให้ใช้	๑๖	๕๐.๐๐
หลักสูตร	๑๓	๔๐.๖๓
ประมวลการสอน	๕	๑๕.๖๓
คู่มือครู	๖	๑๘.๗๕

จากตารางที่ ๑ จะเห็นว่าครูส่วนใหญ่คือร้อยละ ๕๐.๐๐ บัณฑิตแบบเรียน
ที่กระทรวงอนุมัติให้ใช้เป็นหลักในการสอนวิชาหน้าที่พลเมือง รองลงมาคือครูร้อย-
ละ ๔๐.๖๓ บัณฑิตหลักสูตร เป็นหลักในการสอน และมีครูเพียงส่วนน้อยคือร้อยละ ๑๕.๖๓
บัณฑิตประมวลการสอนเป็นหลักในการสอน

ตารางที่ ๒ การเลือกแบบเรียนของครู

การเลือกแบบเรียน	จำนวน	ร้อยละ
ครูมีสิทธิเลือกเอง	๑๐	๓๑.๒๕
หัวหน้าสายวิชาเลือก	๒	๖.๒๕
อาจารย์ใหญ่เลือก	๑๓	๔๓.๑๓
ศึกษานิเทศก์เลือก	๐	๐
ครูเลือกกับเพื่อนครู	๐	๐
ครูไม่ทราบว่าใครเลือกให้ ใช้นตามที่เขาใช้กันมา	๓	๙.๓๘

จากตารางที่ ๒ ปรากฏว่า การเลือกแบบเรียนนั้น ครูส่วนใหญ่คือร้อยละ
๔๓.๑๓ ตอบว่าอาจารย์ใหญ่เป็นผู้เลือก รองลงมาคือ ครู ร้อยละ ๓๑.๒๕ ตอบว่า
มีสิทธิเลือกเอง และมีครูเพียงส่วนน้อยคือร้อยละ ๖.๒๕ ตอบว่า หัวหน้าสายวิชา
เป็นผู้เลือก

ผู้วิจัยได้ศึกษาเกี่ยวกับแบบเรียนที่ครูใช้เป็นหลักในการสอน ครูทั้งหมดที่ใช้
แบบเรียนของกรมวิชาการ รองลงมาคือครูร้อยละ ๒๘.๑๓ ใช้นแบบเรียนของกรม
วิชาการ และของนายประสัท หลักศิลา และครูเพียงส่วนน้อยคือร้อยละ ๙.๓๘

ใช้แบบเรียนของกรมวิชาการและของนายศุภกิจ แก้วผสม

ในค่านความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับราคาของแบบเรียน (เมื่อเทียบกับคุณภาพ) ผู้วิจัยใช้วิธีวิเคราะห์แบบประเมินค่านำหนักความคิดเห็นดังนี้

ราคาสูงมาก มีค่าเท่ากับ ๓
 ราคาเหมาะสมดีแล้ว มีค่าเท่ากับ ๒
 ราคาแพงเกินไป มีค่าเท่ากับ ๑

ผลการวิเคราะห์ปรากฏว่า ค่าเฉลี่ยน้ำหนักความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับราคาแบบเรียน เท่ากับ ๒.๑ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ๐.๔๔ แสดงว่าครูผู้สอนแบบเรียนมีความคิดเห็นว่ราคาของแบบเรียนเหมาะสมดีแล้ว

ในค่านการศึกษาวิธีใช้แบบเรียนของครู ครูจำนวนร้อยละ ๗๘.๑๓ เคยศึกษาวิธีใช้แบบเรียน และครูจำนวนร้อยละ ๒๑.๘๘ ไม่เคยศึกษาวิธีใช้แบบเรียน

ตารางที่ ๓ การรับการอบรมเกี่ยวกับวิธีใช้แบบเรียนของครูสังกัดศึกษาศึกษาซึ่งจัดโดยหน่วยศึกษานิเทศก์

การรับการอบรม	จำนวน	ร้อยละ
เคยไปอบรมทุกครั้ง	๓	๕.๓๘
เคยไปเป็นบางครั้ง	๖	๑๘.๗๕
ไม่เคยได้รับการอบรมเลยเพราะ	๒๓	๗๑.๘๘
เพิ่งทำการสอน	๖	๒๖.๐๘
ไม่มีเวลาดาวง	๒	๘.๗๐
หัวหน้าสาขาวิชาอบรมแทน	๑๕	๖๕.๒๒
เห็นว่าการอบรมไม่ก่อให้เกิดประโยชน์	๐	๐

จากตารางที่ ๓ แสดงว่าการรับการอบรมของครูสังกัดศึกษาเกี่ยวกับวิธี
ใช้แบบเรียน ครูส่วนใหญ่คือร้อยละ ๗๑.๘๘ ตอบว่า ไม่เคยได้รับการอบรมเลย
สาขาที่ไม่ได้รับการอบรมครู ร้อยละ ๖๕.๒๒ ตอบว่าหัวหน้าสายวิชาอบรมแทน ครู
ร้อยละ ๘.๗๐ ตอบว่า ไม่มีเวลาว่าง และมีครูเพียงส่วนน้อยคือร้อยละ ๘.๓๘ ได้
รับการอบรมทุกครั้ง

ในคําปัญหาเกี่ยวกับการใช้แบบเรียน ผู้วิจัยได้ศึกษาปัญหาในการใช้แบบเรียน
ของครูว่า มีมากน้อยเพียงใดโดยประเมินค่านำหนักค่าตอบดังนี้

มาก	มีค่าเท่ากับ	๔
ปานกลาง	มีค่าเท่ากับ	๓
น้อย	มีค่าเท่ากับ	๒
ไม่มีเลย	มีค่าเท่ากับ	๑

ผลการวิเคราะห์ปรากฏว่า ค่าเฉลี่ยของปริมาณการมีปัญหเท่ากับ ๒.๘ และ
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ ๐.๗๘ แสดงว่าครูพบปัญหาในการใช้แบบเรียนใน
ระดับปานกลาง

ผู้วิจัยได้ศึกษาถึงแหล่งที่ครูขอความช่วยเหลือเมื่อเกิดปัญหาในการใช้แบบเรียน
ครูส่วนใหญ่คือร้อยละ ๖๒.๕๐ ขอความช่วยเหลือจากเพื่อนครูสังกัดศึกษา รองลงมา
คือครูร้อยละ ๒๑.๘๘ ใช้วิธีค้นคว้าจากห้องสมุด และมีครูเพียงส่วนน้อย คือร้อยละ
๑๕.๖๓ ขอความช่วยเหลือจากหัวหน้าสายสังกัดศึกษา ส่วนแหล่งที่ครูไม่ได้ขอความช่วยเหลือคือ
ครูใหญ่หรืออาจารย์ใหญ่ ผู้ช่วยครูใหญ่ฝ่ายวิชาการ วิทยากร และศึกษา-
นิเทศก์

ในด้านความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการจัดลำดับบท และหัวเรื่องในหนังสือแบบเรียน ผู้วิจัยใช้วิธีวิเคราะห์ โดยประเมินค่านำหนักความคิดเห็นของครูดังนี้

เหมาะสมดีมาก	มีค่าเท่ากับ	๓
เหมาะสมปานกลาง	มีค่าเท่ากับ	๒
ไม่เหมาะสม	มีค่าเท่ากับ	๑

ผลการวิเคราะห์พบว่าค่าเฉลี่ยน้ำหนักความคิดเห็นของครู เท่ากับ ๒.๖ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ ๐.๕๖ แสดงว่าโดยเฉลี่ยแล้วครูมีความเห็นว่า การจัดลำดับบท และหัวเรื่องในหนังสือแบบเรียนเหมาะสมดีมาก

ตารางที่ ๔ การใช้แบบเรียนในการสอนของครู

การใช้แบบเรียนในการสอน	จำนวน	ร้อยละ
ใช้รายละเอียดเนื้อเรื่องทั้งหมด	๖	๑๘.๑๘
ใช้แต่หัวข้อเรื่อง	๔	๑๒.๑๒
ใช้เป็นหลักในการเรียงลำดับหัวข้อที่จะสอน	๑๐	๓๐.๓๐
ใช้เป็นหลักและใช้หนังสือเล่มอื่นประกอบ	๑๘	๕๔.๕๔

จากตารางที่ ๔ จะเห็นว่าการใช้แบบเรียนในการสอนของครูนั้น ครูจำนวนสูงสุดคือร้อยละ ๕๔.๕๔ ใช้หนังสือแบบเรียนเป็นหลัก และใช้หนังสือเล่มอื่นประกอบ รองลงมาคือครูร้อยละ ๓๐.๓๐ ใช้หนังสือแบบเรียนเป็นหลักในการเรียงลำดับหัวข้อที่จะสอน และมีครูเพียงส่วนน้อยคือ ร้อยละ ๑๒.๑๒ ใช้แต่หัวข้อเรื่องในหนังสือแบบเรียน

ตารางที่ ๕ ประเภทของหนังสือและสื่อมวลชนที่ครูใช้ในการเตรียมการสอนวิชา
หน้าที่พลเมือง

ประเภทของหนังสือและสื่อมวลชน	จำนวน	ร้อยละ
หนังสืออ่านประกอบอื่น ๆ	๒๘	๕๐.๖๓
หนังสือพิมพ์	๑๖	๕๐.๐๐
วิทยุ	๑๔	๔๓.๗๕
โทรทัศน์	๗	๒๑.๘๘
ภาพยนตร์	๔	๑๒.๕๐

จากตารางที่ ๕ แสดงว่าในการเตรียมการสอนวิชาหน้าที่พลเมืองของครู
นอกจากแบบเรียนแล้วครูส่วนใหญ่คือร้อยละ ๕๐.๖๓ ใช้หนังสือประกอบอื่น ๆ รอง
ลงมาคือครูร้อยละ ๕๐.๐๐ หากความรู้เพิ่มเติมจากหนังสือพิมพ์ และมีเพียงส่วนน้อย
คือร้อยละ ๑๒.๕๐ หากความรู้เพิ่มเติมจากภาพยนตร์

ศูนย์วิทยุทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ ๖ แหล่งที่ครูใช้สำหรับการค้นคว้าหนังสืออ่านประกอบ

แหล่งสำหรับการค้นคว้าหนังสืออ่านประกอบ	จำนวน	ร้อยละ
ห้องสมุด	๑๘	๕๖.๒๕
ห้องสังคมศึกษา	๔	๑๒.๕๐
ห้องสมุดประชาชน	๕	๑๕.๖๓
ของส่วนตัว	๒๐	๖๒.๕๐

จากตารางที่ ๖ ปรากฏว่าครูส่วนใหญ่คือร้อยละ ๖๒.๕๐ ตอบว่า มีหนังสืออ่านประกอบแบบเรียนที่เป็นของส่วนตัว รองลงมาคือครูร้อยละ ๕๖.๒๕ ตอบว่าหาหนังสืออ่านประกอบแบบเรียนจากห้องสมุด และมีครูเพียงส่วนน้อย คือร้อยละ ๑๒.๕๐ ตอบว่าหาหนังสืออ่านประกอบแบบเรียนจากห้องสังคมศึกษา

ในด้านปริมาณการใช้หนังสืออ่านประกอบแบบเรียนของครู ใช้การวิเคราะห์โดยประเมินน้ำหนักคำตอบของครู ดังนี้

มากที่สุด	มีค่าเท่ากับ	๕
มาก	มีค่าเท่ากับ	๔
ปานกลาง	มีค่าเท่ากับ	๓
น้อย	มีค่าเท่ากับ	๒
น้อยมาก	มีค่าเท่ากับ	๑

ผลการวิเคราะห์ปรากฏว่าค่าเฉลี่ยน้ำหนักของปริมาณการใช้หนังสืออ่านประกอบแบบเรียนของครู เท่ากับ ๓.๖ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ ๐.๘๘ แสดงว่าครูใช้หนังสืออ่านประกอบแบบเรียนมาก

เกี่ยวกับการสอนวิธีใช้แบบเรียนแก่นักเรียน ครูส่วนใหญ่คือร้อยละ ๗๑.๘๘ ตอบว่าได้เคยสอนวิธีใช้แบบเรียนแก่นักเรียน และครูร้อยละ ๒๘.๑๓ ตอบว่าไม่เคยสอนวิธีใช้แบบเรียนแก่นักเรียน

ตารางที่ ๗ วิธีสอนหน้าที่พลเมืองโดยการใช้แบบเรียน

วิธีสอนหน้าที่พลเมืองโดยการใช้แบบเรียน	จำนวน	ร้อยละ
ให้นักเรียนอ่านพร้อมกันในชั่วโมงเรียน	๑	๓.๑๓
ให้นักเรียนอ่านมาล่วงหน้า	๑๑	๓๔.๓๘
ให้นักเรียนอ่านภายหลังครูอธิบาย	๓	๙.๓๘
ให้นักเรียนอ่านหัวข้อประกอบคำอธิบาย	๔	๑๒.๕๐
ครูอธิบายประกอบการซักถามเนื้อเรื่องในแบบเรียน	๑๘	๕๘.๓๘

จากตารางที่ ๗ จะเห็นว่าวิธีสอนหน้าที่พลเมืองโดยการใช้แบบเรียนนั้น ครูส่วนใหญ่คือร้อยละ ๕๘.๓๘ ใช้วิธีอธิบายประกอบการซักถามเนื้อเรื่องในแบบเรียน รองลงมาคือครูร้อยละ ๓๔.๓๘ ให้นักเรียนอ่านหนังสือมาล่วงหน้า และมีครูจำนวนน้อยมาก คือร้อยละ ๓.๑๓ ให้นักเรียนอ่านพร้อมกันในชั่วโมงเรียน

ตารางที่ ๘ การสอนวิชาหน้าที่พลเมืองให้สัมพันธ์กับหมวดวิชาต่าง ๆ

หมวดวิชาต่าง ๆ	จำนวน	ร้อยละ
ภาษาไทย	๑๘	๕๖.๒๕
ภาษาต่างประเทศ	๑๑	๓๔.๓๘
วิทยาศาสตร์	๑๔	๔๓.๗๕
คณิตศาสตร์	๑๑	๓๔.๓๘
สังคมศึกษา	๓๒	๑๐๐.๐๐

จากตารางที่ ๘ แสดงว่าการสอนวิชาหน้าที่พลเมืองให้สัมพันธ์กับหมวดวิชาต่าง ๆ นั้น ครูทั้งหมดสอนหน้าที่พลเมือง ให้สัมพันธ์กับวิชาในหมวดสังคมศึกษา รองลงมาคือครูร้อยละ ๕๖.๒๕ สอนหน้าที่พลเมืองให้สัมพันธ์กับวิชาภาษาไทย และมีครูเพียงส่วนน้อย คือร้อยละ ๓๔.๔๘ สอนหน้าที่พลเมืองให้สัมพันธ์กับวิชาภาษาต่างประเทศ และคณิตศาสตร์

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ ๘ กิจกรรมที่ครูให้นักเรียนทำในการเรียนการสอนหน้าที่
พลเมือง

กิจกรรม	จำนวน	ร้อยละ
เขียนเรียงความในเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับบทเรียน	๘	๒๕.๐๐
โต้วาที	๔	๑๒.๕๐
อภิปราย	๑๔	๔๔.๓๘
ให้งานไปทำเป็นการบ้าน	๑๕	๔๖.๘๘

จากตารางที่ ๘ ปรากฏว่าครูส่วนใหญ่คือ ร้อยละ ๔๔.๓๘ ให้นักเรียนทำกิจกรรมเกี่ยวกับวิชาหน้าที่พลเมืองโดยการอภิปราย รองลงมาคือครูร้อยละ ๔๖.๘๘ ให้งานนักเรียนไปทำเป็นการบ้าน และมีครูเพียงส่วนน้อย คือร้อยละ ๑๒.๕๐ ให้นักเรียน โต้วาที

ผู้วิจัยได้ศึกษาความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับความรู้ในแบบเรียนในด้านการให้ความรู้พื้นฐานสำหรับการศึกษาคอนในชั้นสูงโดยใช้วิธีวิเคราะห์แบบประเมินค่าน้ำหนักความคิดเห็นของครูดังนี้

มาก	มีค่าเท่ากับ	๓
ปานกลาง	มีค่าเท่ากับ	๒
น้อย	มีค่าเท่ากับ	๑

ผลการวิเคราะห์ปรากฏว่า ค่าเฉลี่ยน้ำหนักความคิดเห็นของครู เท่ากับ ๑.๕ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ ๐.๖๓ แสดงว่าแบบเรียนให้ความรู้พื้นฐานแก่นักเรียน สำหรับการศึกษาคือในชั้นสูง ในระดับปานกลาง

ในค่านความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการอธิบายในแบบเรียน ครูส่วนใหญ่ คือร้อยละ ๕๓.๑๓ เห็นว่าการอธิบายในแบบเรียนนั้น ไขประโยคสั้น สื่อความหมายชัดเจน รองลงมาคือ ครูร้อยละ ๔๓.๙๕ เห็นว่า ไขคำพุ่มเพื่อย มีความหมายไม่ชัดเจน และมีครูเพียงส่วนน้อย คือร้อยละ ๓.๑๓ เห็นว่า ไขคำที่ไม่เหมาะสม

ตารางที่ ๑๐ ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับความถูกต้องของเนื้อหาในแบบเรียน

ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับความถูกต้องของเนื้อหา	จำนวน	ร้อยละ
เนื้อหาผิดมาก	๒	๖.๒๕
เนื้อหาผิดบ้างเล็กน้อย	๒๐	๖๒.๕๐
เนื้อหาไม่ผิดเลย	๙	๒๘.๑๓
ไม่ทราบว่าเป็นเนื้อหาที่ผิดหรือถูก	๑	๓.๑๓

จากตารางที่ ๑๐ แสดงว่าครูส่วนใหญ่ คือร้อยละ ๖๒.๕๐ เห็นว่าเนื้อหาในแบบเรียนมีผิดบ้างเล็กน้อย รองลงมาคือครูร้อยละ ๒๘.๑๓ เห็นว่าเนื้อหาไม่ผิดเลย และมีครูเพียงส่วนน้อย คือร้อยละ ๓.๑๓ ไม่ทราบว่าเป็นเนื้อหาที่ผิดหรือถูก

ตารางที่ ๑๑ ความคิดเห็นทั่ว ๆ ไปของครูเกี่ยวกับเนื้อหาของแบบเรียน

ความคิดเห็นของครู	จำนวน	ร้อยละ
สอดคล้องกับความมุ่งหมายของวิชาหน้าที่พลเมือง	๑๖	๕๐.๐๐
สอดคล้องกับความต้องการของประเทศ	๑๖	๕๐.๐๐
สอดคล้องกับความเป็นจริงในชีวิตประจำวัน	๑๘	๕๖.๒๕
ช่วยสร้างความเป็นพลเมืองดีแก่นักเรียน	๑๗	๕๓.๑๓
ให้ความรู้และข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการปกครอง ประเทศแก่นักเรียน	๕	๑๕.๖๓
ไม่มีทุกอย่างที่กล่าวมา	๗	๒๑.๘๘

จากตารางที่ ๑๑ ปรากฏว่าครูส่วนใหญ่ คือร้อยละ ๕๖.๒๕ เห็นว่าเนื้อหา ในแบบเรียนสอดคล้องกับความเป็นจริงในชีวิตประจำวัน รองลงมาคือครู ร้อยละ ๕๓.๑๓ เห็นว่าเนื้อหาในแบบเรียนช่วยสร้างความเป็นพลเมืองดีแก่นักเรียน และมีครูเพียงส่วนน้อยคือร้อยละ ๒๑.๘๘ เห็นว่า เนื้อหาไม่ได้อะไรใหม่สิ่งต่าง ๆ ที่กล่าวมาข้างตน

ในด้านความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับเนื้อหาซึ่งช่วยให้ประสบการณ์ การส่งเสริมแนวคิดแก่นักเรียน โดยใช้วิธีวิเคราะห์แบบประเมินค่าน้ำหนักความคิดเห็นของครูดังนี้

มาก	มีค่าเท่ากับ	๔
ปานกลาง	มีค่าเท่ากับ	๓
น้อย	มีค่าเท่ากับ	๒
ไม่มีเลย	มีค่าเท่ากับ	๑

ผลการวิเคราะห์ปรากฏว่า ค่าเฉลี่ยนำหน้าความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับเนื้อหาซึ่งช่วยให้ประสบการณ์ การส่งเสริมแนวคิดแก่นักเรียน เท่ากับ ๒.๖ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ ๐.๖๗ แสดงว่า เนื้อหาช่วยให้ประสบการณ์ส่งเสริมแนวคิดแก่นักเรียนในระดับปานกลาง

ด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับเนื้อหาในแบบเรียนในส่วนที่ส่งเสริมทัศนคติ ค่านิยม และทักษะแก่นักเรียน ผู้วิจัยใช้วิธีวิเคราะห์แบบประเมินค่านำหน้าความคิดเห็นของครู ดังนี้

มาก	มีค่าเท่ากับ	๔
ปานกลาง	มีค่าเท่ากับ	๓
น้อย	มีค่าเท่ากับ	๒
ไม่มีเลย	มีค่าเท่ากับ	๑

การวิเคราะห์ปรากฏผลว่า ค่าเฉลี่ยนำหน้าความคิดเห็นเกี่ยวกับเนื้อหาในแบบเรียนในส่วนที่ส่งเสริมทัศนคติ ค่านิยม และทักษะแก่นักเรียน เท่ากับ ๒.๖ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ ๐.๖๘ แสดงว่าเนื้อหาในแบบเรียนมีส่วนส่งเสริมทัศนคติ ค่านิยม และทักษะแก่นักเรียนในระดับปานกลาง

ตารางที่ ๑๒ ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับเนื้อหาในส่วนที่ช่วยสร้างนิสัยและ
ทัศนคติที่ดีแก่นักเรียน

ลักษณะนิสัยและทัศนคติที่ดี	จำนวน	ร้อยละ
ความรักชาติ	๗	๒๑.๘๘
ความกตัญญู	๔	๑๒.๕๐
ความมีมิตรจิตให้ความเป็นธรรมต่อเพื่อนมนุษย์	๑๒	๓๗.๕๐
ความรู้จักสังเกต รู้จักคิด และแก้ปัญหาด้วยตนเอง	๔	๑๒.๕๐
ความมีเหตุผล และความคิดริเริ่มสร้างสรรค์	๗	๒๑.๘๘
รู้จักวิพากษ์วิจารณ์	๕	๑๕.๖๓
คนควาหาความรู้อยู่เสมอ	๖	๑๘.๗๕

ตารางที่ ๑๒ ปรากฏว่าครูจำนวนสูงสุดคือร้อยละ ๓๗.๕๐ เห็นว่าเนื้อหาในแบบเรียน ได้ช่วยสร้างให้นักเรียนมีมิตรจิตให้ความเป็นธรรมต่อเพื่อนมนุษย์ รองลงมาคือครูร้อยละ ๒๑.๘๘ เห็นว่าเนื้อหาในแบบเรียนได้ช่วยให้นักเรียนมีความรักชาติ และเป็นคนมีเหตุผล มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และมีครูเพียงส่วนน้อยคือร้อยละ ๑๒.๕๐ เห็นว่า เนื้อหาในแบบเรียนทำให้นักเรียนมีความคิด และเป็นคนรู้จักสังเกต รู้จักคิด และแก้ปัญหาด้วยตนเอง

ตารางที่ ๑๓ ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับเนื้อหาในส่วนที่ช่วยส่งเสริมทักษะ
แก่นักเรียน

ทักษะ	จำนวน	ร้อยละ
การพิจารณาปัญหาทางสังคมด้วยวิธีการวิทยาศาสตร์	๖	๑๔.๗๕
การใช้เครื่องมือคนคว่ำในวิชาสังคมศึกษา เช่น การอ่าน การสำรวจ การสัมภาษณ์ ฯลฯ	๕	๑๕.๖๓
การอยู่รวมกันในสังคม	๒๑	๖๕.๖๓
การทำงานเป็นกลุ่ม	๕	๑๕.๖๓
การดำเนินชีวิตแบบประชาธิปไตย	๘	๒๕.๐๐

จากตารางที่ ๑๓ จะเห็นว่าครูส่วนใหญ่คือร้อยละ ๖๕.๖๓ เห็นว่า
เนื้อหาในแบบเรียน ได้ช่วยส่งเสริมทักษะการอยู่รวมกันในสังคมแก่นักเรียน
รองลงมาคือครูร้อยละ ๒๕.๐๐ เห็นว่าเนื้อหาในแบบเรียนได้ช่วยส่งเสริมทักษะ
ในการดำเนินชีวิตแบบประชาธิปไตย แก่นักเรียนและมีครูเพียงส่วนน้อย คือร้อยละ
๑๕.๖๓ เห็นว่าเนื้อหาในแบบเรียนได้ช่วยส่งเสริมทักษะ ในการใช้เครื่องมือคน-
คว่ำในวิชาสังคมศึกษา และการทำงานเป็นกลุ่ม

ในค่านความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับความรู้สึกลูกของนักเรียนต่อแบบเรียน
โดยใช้วิธีวิเคราะห์แบบประเมินค่านำนักความคิดเห็นดังนี้

พอใจมาก	มีค่าเท่ากับ	๔
พอใจพอสมควร	มีค่าเท่ากับ	๓
ไม่พอใจ	มีค่าเท่ากับ	๒
เมื่อหนาย	มีค่าเท่ากับ	๑

ผลการวิเคราะห์ปรากฏว่า ค่าเฉลี่ยน้ำหนักความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับความรู้สึกรู้สึกของนักเรียนต่อแบบเรียน เท่ากับ ๒.๕ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๘๔ แสดงว่าครูเห็นว่่านักเรียนส่วนใหญ่รู้สึกไม่พอใจแบบเรียนที่ใช้อยู่

ภาคที่ ๒ ก. ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับคุณภาพของแบบเรียนวิชา
หน้าที่พลเมือง ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยพิจารณาจากเกณฑ์ต่อไปนี้ คือ

๑. คุณภาพในการจัดทำรูปเล่มของแบบเรียน
๒. ความสอดคล้องของแบบเรียนกับหลักการเรียนการสอนและ
หลักจิตวิทยาการเรียนรู้

๓. ความสอดคล้องของแบบเรียนกับหลักสูตร

ข. ความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับคุณภาพแบบเรียน
วิชาหน้าที่พลเมือง ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยพิจารณาจากเกณฑ์ต่อไปนี้คือ

๑. คุณภาพในการจัดทำรูปเล่มของแบบเรียน
๒. ความสอดคล้องของแบบเรียนกับหลักการเรียนการสอนและ
หลักจิตวิทยาการเรียนรู้

การวิเคราะห์ข้อมูลในภาคนี้ ได้กำหนดค่าคะแนน (Weight) เป็น ๕ ระดับ ตามวิธีการของ ไคเคิร์ท^๑ (Likert) กล่าวคือ กำหนดค่าคะแนนเป็นดังนี้

ดีมาก	=	ให้ค่าคะแนน	๕
ดี	=	ให้ค่าคะแนน	๔
ปานกลาง	=	ให้ค่าคะแนน	๓
ควรแก้ไข	=	ให้ค่าคะแนน	๒
ไม่มี (ดี)เลย	=	ให้ค่าคะแนน	๑

จากการกำหนดค่าคะแนนดังกล่าว ได้นำมาหาค่าเฉลี่ยจากสูตร^๒

\bar{X}	=	$\frac{\sum fx}{N}$
\bar{X}	=	ค่าเฉลี่ยหรือมัธยฐานเลขคณิต
N	=	จำนวนค่าตอบทั้งหมด
f	=	จำนวนความถี่
X	=	คะแนนของ code คือ ๕, ๔, ๓, ๒, ๑.

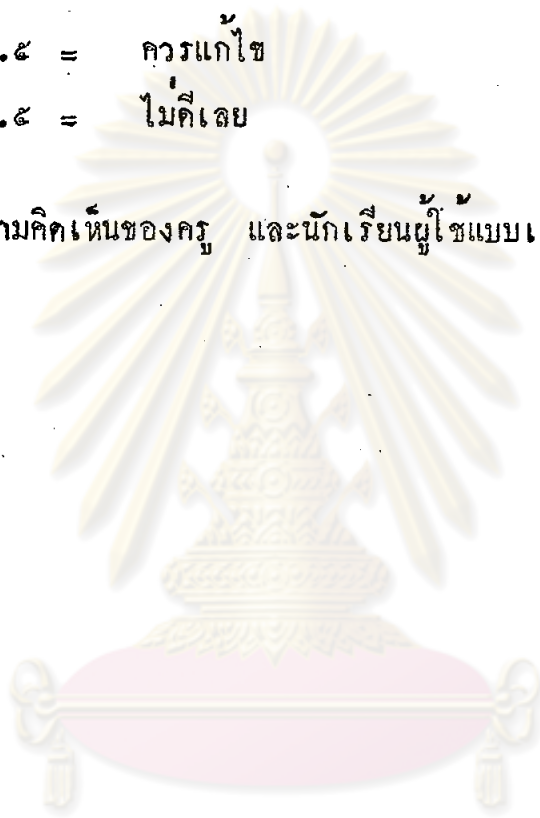
^๑ Best, Loc.cit.

^๒ ประคอง กรรณสูต, เรื่องเดียวกัน, หน้าเดียวกัน

ค่าเฉลี่ยที่ใดมีความหมายดังนี้

๔.๖	-	๕.๐	=	ดีมาก
๓.๖	-	๔.๕	=	ดี
๒.๖	-	๓.๕	=	ปานกลาง
๑.๖	-	๒.๕	=	ควรแก้ไข
๑.๐	-	๑.๕	=	ไม่ดีเลย

ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของครู และนักเรียนผู้ใช้แบบเรียน ปรากฏ
ในตารางที่ ๑๔

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ ๑๘ ความคิดเห็นของครูและนักเรียนเกี่ยวกับคุณภาพในการจัดทำรูปเล่มของแบบเรียน

เกณฑ์	ครู			นักเรียน		
	ค่าเฉลี่ย	S.D.	แปลความ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	แปลความ
๑. ปกหนา	๒.๗	๐.๕๕	ปานกลาง	๒.๙	๐.๕๕	ปานกลาง
๒. การออกแบบปกมีลักษณะดึงดูดใจ	๒.๘	๑.๐๘	ควรแก้ไข	๒.๕	๐.๙๓	ควรแก้ไข
๓. ชื่อเรื่อง สื่อความหมายชัดเจน	๓.๒	๐.๘๖	ปานกลาง	๓.๕	๐.๘๖	ปานกลาง
๔. ชื่อเรื่องน่าสนใจ	๒.๙	๐.๗๕	ปานกลาง	๓.๘	๐.๘๙	ปานกลาง
๕. มีการระบุประเภทและคุณวุฒิของผู้แต่งไว้ชัดเจน	๑.๐	๐	ไม่ดีเลย	๑.๐	๐	ไม่ดีเลย
๖. มีคำนำซึ่งระบุความมุ่งหมายของผู้แต่ง คุณค่าของหนังสือ	๒.๓	๐.๙๕	ควรแก้ไข	๒.๑	๐.๗๘	ควรแก้ไข
๗. คำนำจัดอยู่ในลำดับที่มีความเหมาะสม	๓.๐	๐.๙๓	ปานกลาง	๓.๓	๐.๘๖	ปานกลาง
๘. มีการระบุ วัน เดือน ปี สถานที่พิมพ์ อย่างชัดเจน	๓.๘	๐.๘๓	ดี	๔.๐	๐.๘๐	ดี
๙. มีสารบัญซึ่งแสดงหัวข้อย่อยของเนื้อหาไว้ถูกต้องชัดเจน	๓.๗	๐.๘๗	ดี	๓.๐	๐.๙๕	ปานกลาง
๑๐. รูปเล่ม มีขนาดกว้างยาวพอเหมาะกับความหนา	๓.๕	๑.๐๕	ปานกลาง	๓.๗	๐.๘๗	ดี
๑๑. กระดาษที่ใช้พิมพ์มีคุณภาพ	๒.๗	๑.๐๗	ปานกลาง	๒.๘	๐.๘๒	ปานกลาง

ตารางที่ ๑๔ ความกึกเห็นของครูและนักเรียนเกี่ยวกับคุณภาพในการจัดทำรูปเล่มของแบบเรียน (ต่อ)

เกณฑ์	ครู			นักเรียน		
	ค่าเฉลี่ย	S.D.	แปลความ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	แปลความ
๑๒. การเย็บเล่มพจนานาน ประณีต	๒.๗	๑.๑๑	ปานกลาง	๒.๘	๐.๘๑	ปานกลาง
๑๓. การเรียงพิมพ์ เช่นการขึ้นบท แยกตอนมีระเบียบ	๓.๑	๐.๘๑	ปานกลาง	๓.๘	๐.๘๖	ปานกลาง
๑๔. การเว้นช่องว่าง ตอนบน ตอนล่าง และคานขาง ตลอดจนของไฟของหนังสือแต่ละหน้า	๓.๓	๐.๘๑	ปานกลาง	๓.๖	๐.๘๖	ก.ม
๑๕. การใช้เครื่องหมายวรรคตอนถูกต้อง	๓.๒	๐.๘๑	ปานกลาง	๓.๖	๐.๘๐	ก.ม
๑๖. การสะกดการันต์ถูกต้อง	๓.๕	๐.๘๖	ปานกลาง	๓.๘	๐.๗๔	ก.ม
๑๗. ตัวอักษร ชัดเจน	๓.๖	๐.๘๓	ก.ม	๓.๗	๐.๘๘	ก.ม
๑๘. ตัวอักษร มีขนาดและลักษณะเหมาะสมกับสายตา ของนักเรียน	๓.๘	๐.๗๖	ก.ม	๓.๘	๐.๘๕	ก.ม
๑๙. มีตัวอักษรลักษณะพิเศษ เช่น ตัวหนา ตัวใหญ่ ตัวเอน เพื่อเน้นข้อความสำคัญ	๓.๒	๑.๐๐	ปานกลาง	๓.๑	๑.๒๘	ปานกลาง

ตารางที่ ๑๔. ความคิดเห็นของครูและนักเรียนเกี่ยวกับคุณภาพในการจัดทำรูปเล่มของแบบเรียน (ต่อ)

เกณฑ์	ครู			นักเรียน		
	ค่าเฉลี่ย	S.D.	แปลความ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	แปลความ
๒๐. คุณภาพในการพิมพ์	๓.๓	๐.๔๘	ปานกลาง	๓.๑	๐.๘๖	ปานกลาง
๒๑. ภาพประกอบที่เลือกนำมาใช้ในแบบเรียน	๑.๐	๐	ไม่ดีเลย	๑.๐	๐	ไม่ดีเลย
๒๒. ภาพประกอบชัดเจน	๑.๐	๐	ไม่ดีเลย	๑.๐	๐	ไม่ดีเลย
๒๓. การจัดวางภาพประกอบสัมพันธ์กับเนื้อหา	๑.๐	๐	ไม่ดีเลย	๑.๐	๐	ไม่ดีเลย
๒๔. ภาพประกอบมีจำนวนเหมาะสมกับความจำเป็น	๑.๐	๐	ไม่ดีเลย	๑.๐	๐	ไม่ดีเลย
๒๕. ภาพประกอบมีคำอธิบายภาพชัดเจน	๑.๐	๐	ไม่ดีเลย	๑.๐	๐	ไม่ดีเลย
๒๖. ภาพประกอบมีขนาดเหมาะสมกับหน้ากระดาษและ การใช้สายตาของนักเรียน	๑.๐	๐	ไม่ดีเลย	๑.๐	๐	ไม่ดีเลย
๒๗. ภาพประกอบมีสีสันงดงาม สะดุดตา	๑.๐	๐	ไม่ดีเลย	๑.๐	๐	ไม่ดีเลย
๒๘. ภาพประกอบมีสื่อธรรมชาติตามความเป็นจริง	๑.๐	๐	ไม่ดีเลย	๑.๐	๐	ไม่ดีเลย
๒๙. แบบเรียนมีแผนที่ แผนภูมิ ซึ่งถูกต้องชัดเจน	๑.๐	๐	ไม่ดีเลย	๑.๐	๐	ไม่ดีเลย

ตารางที่ ๑๘ ความคิดเห็นของครูและนักเรียนเกี่ยวกับคุณภาพในการจัดทำรูปเล่มของแบบเรียน (ต่อ)

เกณฑ์	ครู			นักเรียน		
	ค่าเฉลี่ย	S.D.	แปลความ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	แปลความ
๓๐. การจัดสรรชนิด เนื้อเรื่อง เหมาะสมชัดเจน	๑.๐	๐	ไม่ดีเลย	๑.๐	๐	ไม่ดีเลย
๓๑. การเขียนบรรยายกรมถูกต้อง	๒.๘	๐.๘๐	ปานกลาง	๓.๒	๐.๘๕	ปานกลาง
๓๒. การจัดอภิธานศัพท์ และภาคผนวกเหมาะสมชัดเจน	๑.๐	๐	ไม่ดีเลย	๑.๐	๐	ไม่ดีเลย

จากตารางที่ ๑๘ ปรากฏว่าโดยเฉลี่ยแล้ว ครูมีความเห็นว่าคุณภาพในการจัดทำรูปเล่มของแบบเรียนอยู่ในระดับปานกลาง แต่มีข้อที่ควรแก้ไขคือ การออกแบบปกของแบบเรียนควรมีลักษณะที่ดึงดูดใจ การเขียนคำนำควรระบุความมุ่งหมายของผู้แต่ง และคุณค่าของหนังสือ ข้อดีของแบบเรียน คือการระบุ วันเดือน ปี สถานที่พิมพ์ชัดเจน มีสารบัญแสดงหัวข้อย่อยของเนื้อหาไว้ชัดเจน ตัวอักษรมีขนาดลักษณะเหมาะสมกับสายตาของนักเรียน ส่วนด้านที่ไม่ดีเลย คือ ไม่มีการระบุประสบการณ์ และคุณวุฒิของผู้แต่ง ไม่มีภาพประกอบ ไม่มีแผนที่ วรรณคดี วิจารณ์ เนื้อเรื่อง อภิธานศัพท์ และภาคผนวก

สำหรับนักเรียนโดยเฉลี่ยแล้วนักเรียนมีความเห็นว่า คุณภาพในการจัดทำ
ทำรูปเล่มของแบบเรียนอยู่ในระดับปานกลาง แต่มีข้อที่ควรแก้ไขคือ การออก
แบบปกของแบบเรียน ควรให้มีลักษณะดึงดูดใจ คำนำควรระบุความมุ่งหมายและคุณ
ค่าของหนังสือ ข้อดีของแบบเรียน คือ การระบุ วัน เดือน ปี สถานที่พิมพ์ชัดเจน
รูปเล่มมีขนาดกว้างยาวพอเหมาะกับความหนา การเว้นช่องว่าง ตอนบน ตอนล่าง
และด้านข้าง ตลอดจนของไฟของหนังสือแต่ละหน้า การใช้เครื่องหมายวรรคตอน
ถูกต้อง การสะกดการันต์ถูกต้อง ตัวอักษรชัดเจน มีขนาดและลักษณะเหมาะสมกับ
สายตาของนักเรียน ส่วนด้านที่ไม่ดีเลย คือ ไม่มีการระบุประสบการณ์ และคุณวุฒิ
ของผู้แต่ง ไม่มีภาพประกอบ แผนภูมิ กรรขณี เชิงอรรถ อภิธานศัพท์ และภาคผนวก

สรุป โดยเฉลี่ยแล้วทั้งครู และนักเรียน มีความเห็นว่าคุณภาพในการจัดทำ
รูปเล่ม ของแบบเรียนอยู่ในระดับปานกลาง แต่มีข้อที่ควรแก้ไขบ้าง

ข้อเสนอแนะของครูและนักเรียนคล้ายกันคือ

๑. การทำปกควรทำให้ถาวร หนาปกควรเป็นภาพที่มีความหมายเกี่ยว
กับวิชานี้ มีสีที่สวยงามมีลักษณะดึงดูดใจ
๒. มีภาพประกอบที่ทันสมัย น่าสนใจ มีคำอธิบายประกอบ มีขนาด
ใหญ่พอเหมาะ ถ้าเป็นภาพสีได้จะดี
๓. การพิมพ์ ควรระมัดระวัง มีการเน้นข้อความสำคัญ แบ่งวรรค
ตอนให้ชัดเจน
๔. ควรมีแผนภูมิประกอบในบางเรื่อง
๕. อภิธานศัพท์ และนักเรียนต้องการให้มีการอธิบายคำศัพท์ไว้หลัง

บททุกบท

๖. มีภาคผนวก
๗. มีคำนำที่เหมาะสม
๘. สำหรับครูนั้นต้องการให้มีการระบุประสบการณ์และคุณวุฒิของผู้
เรียบเรียงแบบเรียน ลงในหนังสือแบบเรียนด้วย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ ๑๕ ความคิดเห็นของครูและนักเรียนเกี่ยวกับความสอดคล้องของแบบเรียน กับหลักการเรียนการสอนและ
จิตวิทยาการเรียนรู้

เกณฑ์	ครู			นักเรียน		
	ค่าเฉลี่ย	S.D.	แปลความ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	แปลความ
๑. เนื้อหากล่าวถึงสิ่งแวดล้อมที่นักเรียนรู้จัก	๒.๘	๐.๙๓	ปานกลาง	๓.๒	๐.๘๒	ปานกลาง
๒. เนื้อหาที่กล่าวมีเรื่องราวที่ทันสมัย	๒.๑	๐.๘๓	ควรแก้ไข	๒.๖	๐.๙๔	ปานกลาง
๓. เนื้อหาในแบบเรียนเหมาะสมกับวัยของนักเรียน	๒.๙	๐.๙๘	ปานกลาง	๓.๓	๐.๙๐	ปานกลาง
๔. เนื้อหาเรียบเรียงเหมาะสมกับความสนใจของ นักเรียน	๒.๓	๐.๖๔	ควรแก้ไข	๓.๐	๐.๘๘	ปานกลาง
๕. ตัวอย่างที่กล่าวอ้างถึงในแบบเรียนเป็นเรื่อง ที่ใกล้ตัวนักเรียน	๒.๔	๐.๘๐	ควรแก้ไข	๒.๘	๑.๐๑	ปานกลาง
๖. แบบเรียนมีเนื้อหาและวิธีกระตุ้นความสนใจ ของนักเรียน	๒.๓	๐.๙๐	ควรแก้ไข	๒.๙	๐.๙๓	ปานกลาง
๗. บทเรียนแต่ละบทมีความต่อเนื่องกัน	๓.๑	๑.๒๒	ปานกลาง	๓.๒	๐.๙๘	ปานกลาง

ตารางที่ ๑๕ ความคิดเห็นของครูและนักเรียนเกี่ยวกับความสอดคล้องของแบบเรียนกับหลักการเรียนการสอนและจิตวิทยา
การเรียนรู้ (ต่อ)

เกณฑ์	ครู			นักเรียน		
	ค่าเฉลี่ย	S.D.	แปลความ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	แปลความ
๘. บทเรียนเรียงลำดับเนื้อหาจากง่ายไปหายาก	๒.๘	๑.๐๘	ปานกลาง	๓.๓	๐.๘๑	ปานกลาง
๙. บทเรียนแต่ละบทมีคำอธิบาย และคำจำกัดความ ถูกต้องชัดเจน	๒.๖	๐.๘๔	ปานกลาง	๓.๐	๑.๐๐	ปานกลาง
๑๐. บทเรียนใช้ภาษาและสำนวนง่าย เหมาะสมกับ วัยของนักเรียน	๒.๘	๐.๘๗	ปานกลาง	๓.๓	๐.๘๑	ปานกลาง
๑๑. คำศัพท์ที่ใช้ในแบบเรียนยากง่ายเหมาะสมกับ วัยของนักเรียน	๒.๘	๐.๘๕	ปานกลาง	๓.๓	๐.๘๓	ปานกลาง
๑๒. บทเรียนช่วยให้มีการพัฒนาความรู้	๒.๓	๐.๘๒	ควรแก้ไข	๒.๗	๑.๐๓	ปานกลาง
๑๓. บทเรียนแต่ละบทมีแบบฝึกหัดท้ายบทอย่างสม่ำเสมอ	๑.๐	๐	ไม่คิดเลย	๑.๐	๐	ไม่คิดเลย
๑๔. แบบฝึกหัดแต่ละบทเหมาะสมกับความสามารถ และความสนใจของนักเรียน	๑.๐	๐	ไม่คิดเลย	๑.๐	๐	ไม่คิดเลย

ตารางที่ ๑๕ ความคิดเห็นของครูและนักเรียนเกี่ยวกับความสอดคล้องของแบบเรียนกับหลักการเรียนการสอนและจิตวิทยา
การเรียนรู้ (ต่อ)

เกณฑ์	ครู			นักเรียน		
	ค่าเฉลี่ย	S.D.	แปลความ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	แปลความ
๑๕. แบบฝึกหัดแต่ละบทมีค่าถามที่ถูกต้องชัดเจน	๑.๐	๐	ไม่คิดเลย	๑.๐	๐	ไม่คิดเลย
๑๖. แบบฝึกหัดมีคำสั่งที่ชัดเจนและอธิบายวิธีทำ	๑.๐	๐	ไม่คิดเลย	๑.๐	๐	ไม่คิดเลย
๑๗. แบบฝึกหัดทำแบบทดสอบเนื้อหาบทเรียนที่เรียน มาแล้ว	๑.๐	๐	ไม่คิดเลย	๑.๐	๐	ไม่คิดเลย
๑๘. แบบฝึกหัดมีทั้งแบบอักษรณ์ และปรนัย	๑.๐	๐	ไม่คิดเลย	๑.๐	๐	ไม่คิดเลย
๑๙. แบบฝึกหัดมีทั้งแบบขอเขียน และแบบฝึก ปากเปล่า	๑.๐	๐	ไม่คิดเลย	๑.๐	๐	ไม่คิดเลย
๒๐. ภาพประกอบเหมาะสมกับวัยและความสนใจ ของเด็ก	๑.๐	๐	ไม่คิดเลย	๑.๐	๐	ไม่คิดเลย
๒๑. ภาพประกอบมีลักษณะกระตุ้นให้นักเรียนสนใจ บทเรียน	๑.๐	๐	ไม่คิดเลย	๑.๐	๐	ไม่คิดเลย

ตารางที่ ๑๕ ความคิดเห็นของครูและนักเรียนเกี่ยวกับความสอดคล้องของแบบเรียนกับหลักการเรียนการสอนและจิตวิทยา
การเรียนรู้ (ต่อ)

เกณฑ์	ครู			นักเรียน		
	ค่าเฉลี่ย	S.D.	แปลความ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	แปลความ
๒๒. ภาคประกอบมีส่วนช่วยให้นักเรียนเข้าใจและ จำเนื้อเรื่องได้	๑.๐	๐	ไม่คิดเลย	๑.๐	๐	ไม่คิดเลย
๒๓. มีข้อเสนอแนะการจัดกิจกรรมแก่นักเรียน	๑.๐	๐	ไม่คิดเลย	๑.๐	๐	ไม่คิดเลย
๒๔. กิจกรรมเสนอแนะช่วยส่งเสริมทักษะทางสังคม	๑.๐	๐	ไม่คิดเลย	๑.๐	๐	ไม่คิดเลย
๒๕. บทเรียนมีบทสรุปคอนท่ายซึ่งได้ใจความชัดเจน	๑.๔	๐.๙๒	ควรแก้ไข	๒.๓	๑.๑๔	ควรแก้ไข
๒๖. บทสรุปมีจำนวนเหมาะสม	๒.๐	๐.๙๗	ควรแก้ไข	๒.๔	๑.๑๔	ควรแก้ไข
๒๗. คำถามท้ายบทมีจำนวนเหมาะสม	๑.๐	๐	ไม่คิดเลย	๑.๐	๐	ไม่คิดเลย
๒๘. มีข้อเสนอแนะในการใช้อุปกรณ์การสอนจาก หนังสือแบบเรียน	๑.๐	๐	ไม่คิดเลย	๑.๐	๐	ไม่คิดเลย

จากตารางที่ ๑๕ จะเห็นว่าโดยเฉลี่ยแล้วครูมีความเห็นว่า ความสอดคล้องของแบบเรียนกับหลักการเรียนการสอน และหลักจิตวิทยาการเรียนรู้ ในส่วนที่เกี่ยวกับเนื้อหา การใช้ภาษา และความยากง่ายของคำศัพท์อยู่ในระดับปานกลาง ข้อที่ควรแก้ไข คือ ควรมีเรื่องราวที่ทันสมัย การเรียบเรียงเนื้อหาต้องเหมาะสมกับความสนใจของนักเรียน ตัวอย่างที่กล่าวอ้างในแบบเรียนควรเป็นสิ่งที่ใกล้ตัวนักเรียน เนื้อหาควรกระตุ้นความสนใจของนักเรียน บทเรียนควรช่วยให้มีการพัฒนาความรู้ ทักษะ ทศวรรษที่ ๒๑ และควรมีจำนวนเหมาะสม ส่วนด้านที่ไม่ดีเลย คือ ไม่มีแบบฝึกหัด ภาพประกอบ กิจกรรมเสนอแนะ คำถามท้ายบท และข้อเสนอแนะในการใช้อุปกรณ์

สำหรับนักเรียน โดยเฉลี่ยแล้วนักเรียนมีความเห็นว่า ความสอดคล้องของแบบเรียนกับหลักการเรียนการสอน และหลักจิตวิทยาการเรียนรู้ อยู่ในระดับปานกลาง แต่มีข้อที่ควรแก้ไขคือ บทสรุปควรชัดเจน และมีจำนวนเหมาะสม ส่วนด้านที่ไม่ดีเลย คือ ไม่มีแบบฝึกหัด ภาพประกอบ กิจกรรมท้ายบท และข้อเสนอแนะในการใช้อุปกรณ์การสอน

สรุป โดยเฉลี่ยแล้ว ครูมีความเห็นว่า ความสอดคล้องของแบบเรียนกับหลักการเรียนการสอน และหลักจิตวิทยาการเรียนรู้ มีส่วนที่ควรแก้ไขหลายข้อ ซึ่งต่างกับนักเรียนมีความเห็นว่ามีข้อควรแก้ไขน้อยกว่า

ข้อเสนอแนะของครูและนักเรียน ในด้านความสอดคล้องของแบบเรียนกับหลักการเรียนการสอนและหลักจิตวิทยาการเรียนรู้ มีดังนี้คือ

๑. บทเรียนแต่ละบทควรมีบทสรุปที่ชัดเจนและเหมาะสม
๒. ควรมีแบบฝึกหัดท้ายบททุกบท และต้องมีลักษณะทั้งปรนัย และอัตนัย
๓. มีคำถามท้ายบท
๔. มีข้อเสนอแนะการจัดกิจกรรม

๕. เนื้อหาควรมีลักษณะกระตุ้นความสนใจของเด็ก และมีความทันสมัย
๖. ตัวอย่างที่กล่าวอ้างในแบบเรียนควรจะสอดคล้องกับเนื้อเรื่อง และ
เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ปัจจุบัน
๗. ภาพประกอบ นักเรียนเสนอว่าควรเป็นภาพการ์ตูน
๘. การอธิบายเนื้อหาควรรักษาภาษาที่รัดกุม เข้าใจง่าย

ตารางที่ ๑๖ ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับความสอดคล้องของแบบเรียนกับหลักสูตร

เกณฑ์	ค่าเฉลี่ย	S.D.	แปลความ
๑. ในแบบเรียนมีเนื้อเรื่องตรงตามหลักสูตรที่กำหนด	๓.๖	๐.๘๘	ก
๒. ในแบบเรียนมีเนื้อเรื่องสอดคล้องกับความต้องการของการสอนวิชาหน้าที่พลเมือง	๓.๑	๐.๗๕	ปานกลาง
๓. การเรียงลำดับเนื้อเรื่องตรงตามหัวข้อที่หลักสูตรกำหนดไว้	๓.๔	๐.๗๖	ปานกลาง
๔. การอธิบายเรื่องโครงสร้างของสังคมไทย ชักเงินและผูกทอง	๓.๐	๐.๘๖	ปานกลาง
๕. การอธิบายเรื่องทางโน้มของสังคมปัจจุบัน	๒.๘	๐.๘๗	ปานกลาง
๖. การอธิบายเรื่องพัฒนาการในทางเศรษฐกิจ	๒.๘	๐.๘๖	ปานกลาง
๗. การอธิบายเรื่องพัฒนาการในทางสังคม	๒.๖	๐.๙๑	ปานกลาง
๘. การอธิบายเรื่องการปกครองระบอบรัฐ- ธิปไตย	๒.๘	๐.๙๒	ปานกลาง

จากตารางที่ ๑๖ จะเห็นว่าโดยเฉลี่ยแล้วครูมีความเห็นว่าความสอดคล้องของแบบเรียนกับหลักสูตร อยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ และมีข้อที่อยู่ในระดับดี คือแบบเรียนมีเนื้อเรื่องตรงตามหลักสูตรที่กำหนด

ข้อเสนอแนะของครูเกี่ยวกับเรื่องนี้ คือ ต้องการให้ปรับปรุงเรื่องการปกครองระบบอำนวยการ โดยการอธิบายให้ชัดเจน เพื่อให้ให้นักเรียนสามารถเข้าใจ และนำไปใช้ได้

ภาค ๓ ก. ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับเนื้อหาในแบบเรียน

๑. ความยากง่าย ปริมาณของเนื้อหา และความสอดคล้องกับสภาพสังคมปัจจุบัน

๒. สารคดีความรู้
๓. สารคดีสติปัญญา
๔. สารคดีทัศนคติ

ข. ความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับเนื้อหาในแบบเรียน

๑. ความยากง่าย ปริมาณของเนื้อหา และความสอดคล้องกับสภาพสังคมปัจจุบัน

๒. สารคดีความรู้
๓. สารคดีสติปัญญา

การวิเคราะห์ข้อมูลในภาคนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดค่าคะแนน (weight)

เป็น ๓ ระดับ และ ๕ ระดับ ตามวิธีการของ ไลเคิร์ต^๓ (Likert) คือ

^๓ Best, Loc.cit.

ค่าคะแนน ๓ ระดับ มีดังนี้

ยาก หรือ มาก หรือ ดี	ให้คะแนน	๓
ปานกลาง	ให้คะแนน	๒
ง่าย หรือ น้อย หรือ ไม่ดี	ให้คะแนน	๑

ค่าคะแนน ๕ ระดับ มีดังนี้

ดีมาก	ให้คะแนน	๕
ดี	ให้คะแนน	๔
ปานกลาง	ให้คะแนน	๓
ควรแก้ไข	ให้คะแนน	๒
ไม่มี (ดี)เลย	ให้คะแนน	๑

การหาค่าเฉลี่ย ใช้สูตร ^๔

$$\bar{X} = \frac{\sum fx}{N}$$

\bar{X} = ค่าเฉลี่ยหรือมัธยฐานเลขคณิต

N = จำนวนค่าตอบทั้งหมด

f = จำนวนความถี่

X = คะแนนของ code คือ ๕, ๔, ๓, ๒, ๑

^๔ ประคอง กรรณสูตร, เรื่องเดียวกัน, หน้าเดียวกัน

คำเฉลยที่ได้มีความหมายดังนี้

- ๒.๖ - ๓.๐ ยาก หรือ มาก หรือ ก
 ๑.๖ - ๒.๕ ปานกลาง
 ๑.๐ - ๑.๕ ง่าย หรือ น้อย หรือ ไม่ดี

คำคะแนน ๕ ระดับ คำเฉลยที่ได้มีความหมายดังนี้

- ๔.๖ - ๕.๐ คีมาก
 ๓.๖ - ๔.๕ คี
 ๒.๖ - ๓.๕ ปานกลาง
 ๑.๖ - ๒.๕ ควรแก้ไข
 ๑.๐ - ๑.๕ ไม่ดีเลย

ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของครู และนักเรียน ผู้ใช้แบบเรียนในส่วน
 ที่เกี่ยวกับเนื้อหา จะปรากฏในตารางที่ ๑๗

ศูนย์วิทยทรัพยากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ ๑๗ ความคิดเห็นของครู และนักเรียนเกี่ยวกับความยากง่ายของเนื้อหา

เรื่อง	ครู			นักเรียน		
	ค่าเฉลี่ย	S.D.	แปลความ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	แปลความ
๑. ฐานะของบุคคลในสังคม	๑.๘	๐.๕๗	ปานกลาง	๒.๑	๐.๔๔	ปานกลาง
๒. กลุ่มสังคม	๑.๘	๐.๕๐	ปานกลาง	๒.๑	๐.๔๗	ปานกลาง
๓. สถาบันสังคม	๑.๘	๐.๕๖	ปานกลาง	๒.๐	๐.๕๓	ปานกลาง
๔. ครอบครัว	๑.๘	๐.๔๘	ปานกลาง	๑.๘	๐.๕๓	ปานกลาง
๕. วัฒนธรรมในสังคม	๑.๘	๐.๔๓	ปานกลาง	๒.๐	๐.๕๑	ปานกลาง
๖. สถานการณ์ที่สำคัญในสังคมไทย	๑.๘	๐.๖๓	ปานกลาง	๒.๑	๐.๕๘	ปานกลาง
๗. มนุษยสัมพันธ์	๒.๐	๐.๔๗	ปานกลาง	๒.๑	๐.๕๘	ปานกลาง
๘. ความเปลี่ยนแปลงทางสังคม	๑.๘	๐.๖๒	ปานกลาง	๒.๑	๐.๖๖	ปานกลาง
๙. ความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ	๒.๐	๐.๖๗	ปานกลาง	๒.๑	๐.๖๒	ปานกลาง
๑๐. อิทธิพลของอารยธรรมตะวันตกและเทคโนโลยี	๑.๘	๐.๕๗	ปานกลาง	๒.๑	๐.๖๓	ปานกลาง

ตารางที่ ๑๗ ความคิดเห็นของครูและนักเรียนเกี่ยวกับความยากง่ายของเนื้อหา (ต่อ)

เรื่อง	ครู			นักเรียน		
	ค่าเฉลี่ย	S.D.	แปลความ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	แปลความ
๑๑. พัฒนาการทางการศึกษา	๑.๘	๐.๖๗	ปานกลาง	๑.๙	๐.๕๔	ปานกลาง
๑๒. พัฒนาการทางสาธารณสุข	๑.๘	๐.๕๘	ปานกลาง	๒.๐	๐.๕๕	ปานกลาง
๑๓. พัฒนาการทางสังคมสงเคราะห์	๑.๙	๐.๖๓	ปานกลาง	๒.๐	๐.๕๘	ปานกลาง
๑๔. ความสงบภายในและการป้องกันประเทศ	๑.๙	๐.๖๘	ปานกลาง	๒.๑	๐.๖๐	ปานกลาง
๑๕. รายได้ของบุคคล และรายได้ประชาชาติ	๒.๒	๐.๕๐	ปานกลาง	๒.๒	๐.๕๗	ปานกลาง
๑๖. การส่งเสริมผลผลิตและการลงทุน	๒.๒	๐.๕๙	ปานกลาง	๒.๑	๐.๕๗	ปานกลาง
๑๗. การตลาด	๒.๑	๐.๖๑	ปานกลาง	๒.๑	๐.๕๘	ปานกลาง
๑๘. รูปลักษณะของรัฐธรรมนูญ	๒.๐	๐.๕๑	ปานกลาง	๒.๒	๐.๖๐	ปานกลาง
๑๙. ประวัติของรัฐธรรมนูญไทย	๑.๙	๐.๖๓	ปานกลาง	๒.๐	๐.๕๘	ปานกลาง
๒๐. สิทธิและหน้าที่ของพลเมือง	๒.๐	๐.๓๓	ปานกลาง	๒.๐	๐.๕๕	ปานกลาง
๒๑. ฐานะและอำนาจของพระมหากษัตริย์	๒.๐	๐.๓๑	ปานกลาง	๒.๐	๐.๕๘	ปานกลาง

ตารางที่ ๑๓ ความคิดเห็นของครูและนักเรียนเกี่ยวกับความยากง่ายของเนื้อหา (ต่อ)

เรื่อง	ครู			นักเรียน		
	ค่าเฉลี่ย	S.D.	แปลความ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	แปลความ
๒๒. อำนวยการปฏิบัติ	๒.๐	๐.๕๓	ปานกลาง	๒.๒	๐.๕๘	ปานกลาง
๒๓. อำนวยการบริหาร	๑.๘	๐.๕๐	ปานกลาง	๒.๒	๐.๕๘	ปานกลาง
๒๔. อำนวยการบุคลากร	๑.๘	๐.๕๘	ปานกลาง	๒.๒	๐.๕๘	ปานกลาง

จากตารางที่ ๑๓ จะเห็นว่าโดยเฉลี่ยแล้ว ครูมีความเห็นว่าเนื้อหาแต่ละเรื่องมีความยากง่ายอยู่ในระดับปานกลาง สำหรับนักเรียน โดยเฉลี่ยแล้ว มีความเห็นว่าเนื้อหาแต่ละเรื่อง มีความยากง่าย อยู่ในระดับปานกลาง สรุป ทั้งครู และนักเรียน มีความเห็นว่าเนื้อหาแต่ละเรื่องมีความยากง่าย อยู่ในระดับ ปานกลาง

ตารางที่ ๑๘ ความคิดเห็นของครูและนักเรียนเกี่ยวกับปริมาณของเนื้อหา

เรื่อง	ครู			นักเรียน		
	ค่าเฉลี่ย	S.D.	แปลความ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	แปลความ
๑. ฐานะของบุคคลในสังคม	๑.๖	๐.๕๗	ปานกลาง	๒.๐	๐.๖๔	ปานกลาง
๒. กลุ่มสังคม	๑.๖	๐.๕๗	ปานกลาง	๑.๘	๐.๖๕	ปานกลาง
๓. สถาบันสังคม	๑.๗	๐.๕๘	ปานกลาง	๑.๘	๐.๖๖	ปานกลาง
๔. ครอบครัว	๑.๗	๐.๖๐	ปานกลาง	๑.๙	๐.๖๗	ปานกลาง
๕. วัฒนธรรมในสังคม	๑.๖	๐.๕๗	ปานกลาง	๑.๙	๐.๖๗	ปานกลาง
๖. สถาบันที่สำคัญในสังคมไทย	๑.๖	๐.๕๐	ปานกลาง	๑.๙	๐.๖๒	ปานกลาง
๗. มนุษย์สัมพันธ์	๑.๕	๐.๕๘	น้อย	๑.๙	๐.๖๖	ปานกลาง
๘. ความเปลี่ยนแปลงทางสังคม	๑.๗	๐.๗๐	ปานกลาง	๑.๘	๐.๖๙	ปานกลาง
๙. ความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ	๑.๗	๐.๗๖	ปานกลาง	๑.๘	๐.๗๑	ปานกลาง
๑๐. อิทธิพลของอารยธรรมตะวันตกและเทคโนโลยี	๑.๕	๐.๕๗	น้อย	๑.๘	๐.๗๑	ปานกลาง
๑๑. พัฒนาการทางการศึกษา	๑.๕	๐.๕๗	น้อย	๑.๘	๐.๖๗	ปานกลาง

ตารางที่ ๑๘ ความคิดเห็นของครูและนักเรียนเกี่ยวกับปริมาณของเนื้อหา (ต่อ)

เรื่อง	ครู			นักเรียน		
	ค่าเฉลี่ย	S.D.	แปลความ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	แปลความ
๑๒. พัฒนาการทางสาธารณสุข	๑.๖	๐.๕๗	ปานกลาง	๑.๘	๐.๖๘	ปานกลาง
๑๓. พัฒนาการทางสังคมสงเคราะห์	๑.๗	๐.๖๑	ปานกลาง	๑.๙	๐.๖๗	ปานกลาง
๑๔. ความสงบภายในและการป้องกันประเทศ	๑.๕	๐.๕๑	น้อย	๑.๘	๐.๖๘	ปานกลาง
๑๕. รายได้ของบุคคลและรายได้ประชาชาติ	๑.๕	๐.๕๗	น้อย	๑.๙	๐.๗๑	ปานกลาง
๑๖. การส่งเสริมผลิตผลและการลงทุน	๑.๖	๐.๖๗	ปานกลาง	๑.๘	๐.๖๘	ปานกลาง
๑๗. การตลาด	๑.๔	๐.๔๘	น้อย	๑.๘	๐.๖๗	ปานกลาง
๑๘. รูปลักษณะของรัฐธรรมนูญ	๑.๕	๐.๕๑	น้อย	๑.๘	๐.๖๘	ปานกลาง
๑๙. ประวัติของรัฐธรรมนูญไทย	๑.๔	๐.๖๗	ปานกลาง	๑.๘	๐.๖๘	ปานกลาง
๒๐. สิทธิและหน้าที่ของพลเมือง	๑.๕	๐.๕๑	น้อย	๑.๘	๐.๖๓	ปานกลาง
๒๑. ฐานะและอำนาจของพระมหากษัตริย์	๑.๗	๐.๔๘	ปานกลาง	๑.๘	๐.๕๗	ปานกลาง

ตาราง ๑๘ ความคิดเห็นของคณาจารย์และนักเรียนเกี่ยวกับปริมาณของเนื้อหา (ต่อ)

เรื่อง	ครู			นักเรียน		
	ค่าเฉลี่ย	S.D.	แปลความ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	แปลความ
๒๒. อำนวยการนิเทศ	๑.๖	๐.๕๖	ปานกลาง	๑.๘	๐.๖๔	ปานกลาง
๒๓. อำนวยการบริหาร	๑.๗	๐.๕๕	ปานกลาง	๑.๘	๐.๖๓	ปานกลาง
๒๔. อำนวยการดูแลกิจการ	๑.๘	๐.๕๐	ปานกลาง	๑.๘	๐.๖๓	ปานกลาง

จากตารางที่ ๑๘ จะเห็นว่าโดยเฉลี่ยแล้ว ครูมีความเห็นว่า ปริมาณของเนื้อหาอยู่ในระดับปานกลาง แต่บางเรื่องมีรายละเอียดค่อนข้างน้อยไป ได้แก่ เรื่อง มนุษย์สัมพันธ์ อิทธิพลของอารยธรรมตะวันตก และเทคโนโลยี พัฒนาการทางการศึกษา ความสงบภายในและการป้องกันประเทศ รายได้ของบุคคล และรายได้ประชาชาติ การตลาด รูปลักษณะของรัฐธรรมนูญ และสิทธิและหน้าที่ของพลเมือง

สำหรับนักเรียน โดยเฉลี่ยแล้วนักเรียนมีความเห็นว่า ปริมาณของเนื้อหาแต่ละเรื่องอยู่ในระดับปานกลาง

ข้อเสนอแนะของครู ครูให้ข้อเสนอแนะว่า ควรเพิ่มรายละเอียดเกี่ยวกับเรื่องอิทธิพลของอารยธรรมตะวันตกและเทคโนโลยี ความสงบภายในและการป้องกันประเทศ รายได้ของบุคคล และรายได้ประชาชาติ การตลาด ฐานะและอำนาจของพระมหากษัตริย์ และประวัติรัฐธรรมนูญไทย

ข้อเสนอแนะของนักเรียน นักเรียนให้ข้อเสนอแนะว่า ควรให้รายละเอียดเกี่ยวกับกลุ่มสังคม ความเปลี่ยนแปลงทางสังคม ทางโน้มนำของสังคมไทยปัจจุบัน ความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ อิทธิพลของอารยธรรมตะวันตกและเทคโนโลยี รูป-ลักษณะของรัฐชนวน และเพิ่มเรื่องเกี่ยวกับการปกครองแบบสังคมนิยม กฎหมายสำหรับพ่อบ้านแม่เรือน

ตารางที่ ๑๘ ความคิดเห็นของครู และนักเรียนเกี่ยวกับเนื้อหาในค่านความสอดคล้องกับสภาพสังคมปัจจุบัน

เรื่อง	ครู			นักเรียน		
	ค่าเฉลี่ย	S.D.	แปลความ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	แปลความ
๑. ฐานะของบุคคลในสังคม	๑.๗	๐.๔๕	ปานกลาง	๒.๐	๐.๖๓	ปานกลาง
๒. กลุ่มสังคม	๑.๘	๐.๔๘	ปานกลาง	๒.๐	๐.๕๖	ปานกลาง
๓. สถาบันสังคม	๑.๘	๐.๕๗	ปานกลาง	๒.๐	๐.๕๘	ปานกลาง
๔. ครอบครัว	๑.๘	๐.๔๓	ปานกลาง	๒.๐	๐.๖๕	ปานกลาง
๕. วัฒนธรรมในสังคม	๑.๘	๐.๔๘	ปานกลาง	๒.๐	๐.๖๑	ปานกลาง
๖. สถาบันที่สำคัญในสังคมไทย	๑.๘	๐.๕๐	ปานกลาง	๒.๐	๐.๖๑	ปานกลาง
๗. มนุษย์สัมพันธ์	๑.๗	๐.๕๒	ปานกลาง	๒.๐	๐.๖๐	ปานกลาง
๘. ความเปลี่ยนแปลงทางสังคม	๑.๖	๐.๔๘	ปานกลาง	๑.๘	๐.๖๗	ปานกลาง

ตารางที่ ๑๙ ความคิดเห็นของครูและนักเรียนเกี่ยวกับเนื้อหาในค่านความสอดคล้องกับสภาพสังคมปัจจุบัน (ต่อ)

เรื่อง	ครู			นักเรียน		
	ค่าเฉลี่ย	S.D	แปลความ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	แปลความ
๙. ความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ	๑.๖	๐.๕๐	ปานกลาง	๑.๙	๐.๖๔	ปานกลาง
๑๐. อิทธิพลของอารยธรรมตะวันตกและเทคโนโลยี	๑.๖	๐.๔๙	ปานกลาง	๑.๙	๐.๖๗	ปานกลาง
๑๑. พัฒนาการทางการศึกษา	๑.๖	๐.๕๐	ปานกลาง	๑.๙	๐.๖๖	ปานกลาง
๑๒. พัฒนาการทางสาธารณสุข	๑.๘	๐.๔๐	ปานกลาง	๑.๙	๐.๕๖	ปานกลาง
๑๓. พัฒนาการทางสังคมสงเคราะห์	๑.๘	๐.๔๐	ปานกลาง	๒.๐	๐.๖๑	ปานกลาง
๑๔. ความสงบภายในและการป้องกันประเทศ	๑.๗	๐.๔๔	ปานกลาง	๒.๐	๐.๖๓	ปานกลาง
๑๕. รายได้ของบุคคลและรายได้ประชาชาติ	๑.๘	๐.๔๘	ปานกลาง	๑.๙	๐.๖๐	ปานกลาง
๑๖. การส่งเสริมผลผลิตและการลงทุน	๑.๙	๐.๕๐	ปานกลาง	๑.๙	๐.๖๑	ปานกลาง
๑๗. การตลาด	๑.๖	๐.๕๕	ปานกลาง	๑.๘	๐.๖๓	ปานกลาง
๑๘. รูปลักษณะของรัฐธรรมนูญ	๑.๗	๐.๕๓	ปานกลาง	๑.๙	๐.๖๒	ปานกลาง
๑๙. ประวัติของรัฐธรรมนูญไทย	๑.๗	๐.๕๕	ปานกลาง	๒.๐	๐.๖๔	ปานกลาง
๒๐. สิทธิและหน้าที่ของพลเมือง	๑.๗	๐.๕๓	ปานกลาง	๒.๐	๐.๖๔	ปานกลาง

ตารางที่ ๑๘ ความคิดเห็นของครูและนักเรียนเกี่ยวกับเนื้อหาในค่านความสอดคล้องกับสภาพสังคมปัจจุบัน (ต่อ)

เรื่อง	ครู			นักเรียน		
	ค่าเฉลี่ย	S.D.	แปลความ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	แปลความ
๒๑. ฐานะและอำนาจของพระมหากษัตริย์	๑.๘	๐.๕๐	ปานกลาง	๒.๒	๐.๖๑	ปานกลาง
๒๒. อำนาจอธิปไตย	๑.๗	๐.๕๔	ปานกลาง	๒.๐	๐.๖๔	ปานกลาง
๒๓. อำนาจบริหาร	๑.๗	๐.๕๕	ปานกลาง	๒.๑	๐.๖๐	ปานกลาง
๒๔. อำนาจตุลาการ	๑.๘	๐.๕๐	ปานกลาง	๒.๑	๐.๖๒	ปานกลาง

จากตารางที่ ๑๘ จะเห็นว่าโดยเฉลี่ยแล้วครูมีความเห็นว่าเนื้อหาทุกเรื่องในแบบเรียน มีความสอดคล้องกับสภาพสังคมปัจจุบันในระดับปานกลาง

สำหรับนักเรียน โดยเฉลี่ยแล้วนักเรียนมีความเห็นว่าเนื้อหาทุกเรื่องในแบบเรียนมีความสอดคล้องกับสภาพสังคมปัจจุบันในระดับปานกลาง

สรุป โดยเฉลี่ยแล้วทั้งครูและนักเรียน เห็นว่าเนื้อหาทุกเรื่องในแบบเรียนมีความสอดคล้องกับสภาพสังคมปัจจุบันในระดับปานกลาง

ข้อเสนอแนะของครูและนักเรียนในเรื่องความสอดคล้องของเนื้อหา กับสภาพสังคมปัจจุบัน ครูและนักเรียนเสนอแนะคล้ายกันคือ เนื้อหาควรแก้ไขให้ทันสมัย อธิบายให้ชัดเจน เน้นเหตุการณ์ปัจจุบัน เช่นในเรื่องของการพัฒนาการทางสาธารณสุข สังคมสงเคราะห์ และความสงบภายในและการป้องกันประเทศ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ ๒๐ ความคิดเห็นของครูและนักเรียนเกี่ยวกับเนื้อหาในคําให้การให้สาระความรู้

เกณฑ์	ครู			นักเรียน		
	ค่าเฉลี่ย	S.D.	แปลความ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	แปลความ
๑. เนื้อหาเกี่ยวกับโครงสร้างของสังคมไทย ลักษณะของสังคมไทย ทางโน้มนของสังคมไทย ช่วยให้เข้าใจความเป็นมาของสังคมและวัฒนธรรมไทย	๒.๔	๐.๗๒	ปานกลาง	๓.๕	๐.๘๗	ปานกลาง
๒. เนื้อหาเกี่ยวกับการพัฒนาในทางสังคมช่วยให้เข้าใจเกี่ยวกับสังคมและการศึกษา	๒.๖	๐.๕๕	ปานกลาง	๓.๒	๐.๘๗	ปานกลาง
๓. เนื้อหาเกี่ยวกับการพัฒนาทางคานเศรษฐกิจช่วยให้เข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาการคานเศรษฐกิจและปัญหาทางคานเศรษฐกิจของประเทศไทย	๒.๕	๐.๖๘	ควรแก้ไข	๓.๐	๑.๐๑	ปานกลาง
๔. เนื้อหาเกี่ยวกับการปกครองระบอบรัฐธรรมนูญช่วยให้มีความเข้าใจเกี่ยวกับการเมืองและการปกครอง	๒.๗	๐.๗๓	ปานกลาง	๓.๐	๑.๐๖	ปานกลาง

ตารางที่ ๒๐ ความคิดเห็นของครูและนักเรียนเกี่ยวกับเนื้อหาในค่านการให้สาระความรู้ (ต่อ)

เกณฑ์	ครู		แปลความ	นักเรียน		
	ค่าเฉลี่ย	S.D.		ค่าเฉลี่ย	S.D.	
๕. เนื้อหาส่งเสริมให้นักเรียนเข้าใจความซับซ้อนของสังคม	๒.๕	๐.๖๗	ควรแก้ไข	๒.๔	๐.๕๘	ปานกลาง
๖. เนื้อหาในแบบเรียนส่งเสริมให้นักเรียนเข้าใจปัญหาของสังคม	๒.๕	๐.๖๘	ควรแก้ไข	๓.๐	๐.๕๒	ปานกลาง
๗. เนื้อหาในแบบเรียนช่วยให้เข้าใจการทำหน้าที่ขององค์การต่าง ๆ ในสังคม	๒.๕	๐.๗๖	ควรแก้ไข	๒.๔	๐.๕๕	ปานกลาง
๘. เนื้อหาช่วยให้เข้าใจเรื่องราวเกี่ยวกับสถาบันที่สำคัญของสังคมไทย	๒.๗	๐.๗๓	ปานกลาง	๓.๓	๐.๕๒	ปานกลาง
๘. เนื้อหาช่วยให้เข้าใจสิทธิและหน้าที่ของพลเมืองไทย	๒.๗	๐.๗๗	ปานกลาง	๓.๔	๐.๕๓	ปานกลาง

ภาคกลางที่ ๒๐ ความคิดเห็นของครูและนักเรียนเกี่ยวกับเนื้อหาในค่านการให้สาระความรู้ (ต่อ)

เกณฑ์	ครู			นักเรียน		
	ค่าเฉลี่ย	S.D.	แปลความ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	แปลความ
๑๐. เนื้อหาใหม่โน้ตค้น (concepts) ทางวิชาอื่น ๆ ในสายสังคมศาสตร์ (สังคมวิทยา มานุษย- วิทยา เศรษฐศาสตร์ รัฐศาสตร์ ฯลฯ)	๒.๗	๐.๘๑	ปานกลาง	๒.๘	๑.๐๒	ปานกลาง
๑๑. เนื้อหาได้ให้ความรู้และข้อเท็จจริงที่คนพบใหม่ และ ทันสมัย	๒.๘	๐.๘๘	ควรแก้ไข	๒.๕	๑.๐๑	ควรแก้ไข
๑๒. มีการเสนอเนื้อหาอย่างเป็นกลาง	๒.๗	๐.๗๐	ปานกลาง	๒.๘	๐.๘๗	ปานกลาง
๑๓. บทเรียนแต่ละบทที่มีคำอธิบายและคำจำกัดความ ที่ถูกต้อง	๒.๗	๐.๘๐	ปานกลาง	๒.๘	๐.๘๘	ปานกลาง
๑๔. เนื้อหาวิชาช่วยให้ นักเรียนสามารถวิเคราะห์ และตัดสินใจปัญหาปัจจุบันได้	๒.๓	๐.๘๘	ควรแก้ไข	๒.๗	๑.๐๒	ปานกลาง

จากตารางที่ ๒๐ ปรากฏว่า โดยเฉลี่ยแล้วครมมีความเห็นว่า เนื้อหาในแบบเรียนได้ให้สาระความรู้ในระดับปานกลาง และยังมีสิ่งสมควรแก้ไข คือ เนื้อหาควรให้ความรู้และข้อเท็จจริงที่คนพบใหม่และทันสมัย เนื้อหาควรช่วยให้นักเรียนสามารถวิเคราะห์ และตัดสินใจหาปัจจุบันได้ เนื้อหาควรช่วยส่งเสริมให้นักเรียนเข้าใจความซับซ้อนและปัญหาของสังคม เนื้อหาควรช่วยส่งเสริมให้เข้าใจการทำหน้าที่ขององค์การต่าง ๆ ในสังคม และเนื้อหาเกี่ยวกับการพัฒนาการเศรษฐกิจ ควรช่วยส่งเสริมให้นักเรียนเข้าใจการพัฒนาการเศรษฐกิจ และปัญหาเศรษฐกิจของประเทศไทย

สำหรับนักเรียน โดยเฉลี่ยแล้วนักเรียนมีความเห็นว่า เนื้อหาในแบบเรียนได้ให้สาระความรู้ในระดับปานกลาง แต่มีข้อควรแก้ไขคือ เนื้อหาควรให้ความรู้ และข้อเท็จจริงที่คนพบใหม่ และทันสมัย

สรุป ทั้งครูและนักเรียนมีความเห็นว่า เนื้อหาในแบบเรียนได้ให้สาระความรู้ในระดับปานกลาง และยังเห็นว่า มีข้อที่ควรแก้ไขเช่นเดียวกันอีกคือ เนื้อหาควรให้ความรู้และข้อเท็จจริงที่คนพบใหม่และทันสมัย นอกจากนี้ครูยังเห็นว่า มีข้อที่ควรแก้ไขเพิ่มเติมอีกคือ เนื้อหาควรช่วยให้นักเรียนสามารถวิเคราะห์ และตัดสินใจหาปัจจุบันได้ เนื้อหาควรส่งเสริมให้นักเรียนเข้าใจปัญหาและความซับซ้อนของสังคม เนื้อหาควรส่งเสริมให้นักเรียนเข้าใจการทำหน้าที่ขององค์การต่าง ๆ ในสังคม และเนื้อหาเกี่ยวกับการพัฒนาการเศรษฐกิจ ควรส่งเสริมให้นักเรียนเข้าใจ การพัฒนาเศรษฐกิจ และปัญหาเศรษฐกิจของประเทศไทย

ตารางที่ ๒๑ ความคิดเห็นของครูและนักเรียนเกี่ยวกับเนื้อหาในส่วนที่ให้สาระคำสนธิสัญญา

เลขที่	ครู ค่าเฉลี่ย S.D.	นักเรียน ค่าเฉลี่ย S.D.	แปลความ	ครู ค่าเฉลี่ย S.D.	นักเรียน ค่าเฉลี่ย S.D.	แปลความ
๑. เนื้อหาช่วยให้สามารถแสดงความคิดเห็นอย่างมี กระบวนกร	๒.๖	๐.๘๓	ปานกลาง	๓.๐	๐.๘๓	ปานกลาง
๒. มีการเสนอเนื้อหาซึ่งจะเป็นพื้นฐานสำหรับการค้น คว้าต่อไป	๒.๘	๐.๙๔	ปานกลาง	๓.๐	๐.๘๙	ปานกลาง
๓. เนื้อหาช่วยให้รู้จักคิดอย่างมีเหตุผล	๒.๙	๐.๙๔	ปานกลาง	๓.๒	๐.๘๘	ปานกลาง
๔. เนื้อหาช่วยกระตุ้นให้เกิดการอภิปราย	๒.๖	๐.๘๘	ปานกลาง	๒.๘	๑.๐๑	ปานกลาง
๕. เนื้อหาช่วยพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหา อย่างมีวิจารณญาณ	๒.๘	๐.๘๑	ปานกลาง	๓.๐	๐.๘๖	ปานกลาง
๖. บทเรียนมีวิธีแนะให้นักเรียนศึกษาหาความรู้ด้วย ตนเอง	๒.๙	๐.๘๑	ปานกลาง	๒.๘	๑.๐๖	ปานกลาง
๗. บทเรียนให้ความรู้ที่นักเรียนสามารถนำไปประยุกต์ ใช้ในสภาพการณ์ต่าง ๆ	๒.๘	๐.๙๘	ปานกลาง	๓.๐	๐.๘๘	ปานกลาง

ตารางที่ ๒๑ ความคิดเห็นของครูและนักเรียนเกี่ยวกับเนื้อหาในส่วนหนึ่งที่ทำให้สาระคำสติปัญญา (ต่อ)

เลขที่	เกณฑ์	ครู			นักเรียน		
		ค่าเฉลี่ย	S.D.	แปลความ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	แปลความ
๘.	เนื้อหาเชื่อมโยงข้อมูลต่าง ๆ กับสิ่งที่ได้พบ และอ่าน ให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน	๒.๖	๐.๘๓	ปานกลาง	๓.๐	๐.๘๘	ปานกลาง
๙.	เนื้อหาในแบบเรียนให้ความรู้ที่เป็นพื้นฐานในการ ตัดสินใจ	๒.๗	๐.๘๓	ปานกลาง	๓.๐	๐.๙๖	ปานกลาง
๑๐.	มีคำถามชนิดเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความ คิดเห็น	๒.๓	๑.๐๐	ควรแก้ไข	๒.๑	๑.๑๖	ควรแก้ไข
๑๑.	มีคำถามชนิดเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความสามารถ ในการเลือกและตัดสินใจ	๒.๑	๐.๘๒	ควรแก้ไข	๑.๙	๑.๐๘	ควรแก้ไข
๑๒.	เนื้อหาช่วยให้ความเป็นไปของเหตุการณ์ปัจจุบัน ของโลก	๒.๓	๐.๙๐	ควรแก้ไข	๒.๗	๑.๑๑	ปานกลาง
๑๓.	บทสรุปให้แง่คิดเพิ่มเติม	๒.	๐.๘๘	ควรแก้ไข	๒.๒	๑.๐๐	ควรแก้ไข
๑๔.	รูปภาพช่วยให้ได้แนวคิดที่ถูกต้อง	๑.๐	๐	ไม่คิดเลย	๑.๐	๐	ไม่คิดเลย

จากตารางที่ ๒๑ จะเห็นว่าโดยเฉลี่ยแล้วครูมีความเห็นว่าเนื้อหาช่วยให้เกิดสาระค่านสติปัญญา อยู่ในระดับปานกลาง แต่มีข้อที่ควรแก้ไข คือ ครูมีคำถามชนิดเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็น มีความสามารถในการเลือก และตัดสินใจ เนื้อหาควรจะช่วยให้นักเรียนไ้รู้ความเป็นไปของเหตุการณ์ปัจจุบันของโลก และบทสรุปควรให้แง่คิดเพิ่มเติม ส่วนข้อที่ไม่ดีเลย คือไม่มีรูปภาพที่จะช่วยให้เกิดแนวคิดที่ถูกต้อง

สำหรับนักเรียน โดยเฉลี่ยแล้วนักเรียนมีความเห็นว่าเนื้อหาช่วยให้เกิดสาระค่านสติปัญญา ในระดับปานกลางแต่มีข้อที่ควรแก้ไข คือ คำถามควรเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็น มีความสามารถในการเลือกและตัดสินใจ และบทสรุปควรให้แง่คิดเพิ่มเติม ส่วนข้อที่ไม่ดีเลย คือไม่มีรูปภาพที่จะช่วยให้เกิดแนวคิดที่ถูกต้อง

ข้อเสนอแนะของครู ครูเสนอแนะว่า ควรเพิ่มเติมข้อคิดเห็นเกี่ยวกับเหตุการณ์ปัจจุบัน มีกิจกรรมเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ซักถามถึงสภาพการณ์ที่น่าสนใจ

ข้อเสนอแนะของนักเรียน นักเรียนเสนอแนะว่า ควรมึรูปภาพที่ชัดเจนให้นักเรียนสนใจ และมีการฝึก อย่างมีวิจารย์ญาณ มีคำถามชนิดที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้รู้จักคิด

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ ๒๒ ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับเนื้อหาในส่วนที่ให้สาระก้นทัศนคติ

เกณฑ์	ค่าเฉลี่ย	S.D.	แปลความ
๑. เนื้อหาช่วยให้เกิดความรักชาติบ้านเมืองอย่างมีเหตุผล	๓.๐	๐.๖๔	ปานกลาง
๒. เนื้อหาช่วยให้เกิดความจริงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์	๓.๔	๐.๔๑	ปานกลาง
๓. เนื้อหาช่วยให้เกิดความเลื่อมใสในศาสนา	๓.๒	๐.๘๖	ปานกลาง
๔. เนื้อหาช่วยให้เกิดความเลื่อมใสในระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย	๓.๑	๐.๘๑	ปานกลาง
๕. เนื้อหาช่วยให้เกิดความเลื่อมใสในพรรคการเมือง	๒.๕	๐.๔๘	ควรแก้ไข
๖. เนื้อหาช่วยให้เห็นความสำคัญของความกล้าหาญ	๒.๕	๐.๘๘	ควรแก้ไข
๗. เนื้อหาช่วยให้เห็นความสำคัญของการเสียสละ	๒.๖	๐.๗๖	ปานกลาง
๘. เนื้อหาช่วยให้เห็นความสำคัญของความสามัคคี	๒.๘	๐.๘๑	ปานกลาง
๙. เนื้อหาช่วยให้เห็นความสำคัญของการรักษาระเบียบวินัย	๒.๗	๐.๖๔	ปานกลาง

ตารางที่ ๒๒ ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับเนื้อหาในส่วนที่ให้สาระแก่นักเรียน (ต่อ)

เกณฑ์	ค่าเฉลี่ย S.D.	แปลความ
๑๐. เนื้อหาช่วยให้นักเรียนที่ถูกต้อง เกี่ยวกับการประกอบอาชีพ	๒.๕ ๐.๙๒	ควรแก้ไข
๑๑. เนื้อหาช่วยให้เห็นความสำคัญของ ความอดทน และความเข้ม แข็งในการทำงาน	๒.๕ ๐.๘๘	ควรแก้ไข
๑๒. เนื้อหาช่วยให้เห็นความสำคัญของ การประหยัดทรัพย์ เวลา และพลังงาน	๒.๖ ๐.๘๓	ปานกลาง
๑๓. เนื้อหาช่วยให้เห็นความสำคัญของ เอกลักษณ์บุคคล เคารพในความ คิดเห็นและวิถีการดำรงชีพ ของแต่ละบุคคล	๒.๕ ๐.๙๒	ควรแก้ไข
๑๔. เนื้อหาช่วยให้เห็นความสำคัญของ ความรับผิดชอบตนเองและ ส่วนรวม	๒.๗ ๐.๘๒	ปานกลาง

จากตารางที่ ๒๒ ปรากฏว่า โดยเฉลี่ยแล้วครูมีความเห็นว่าเนื้อหาช่วย
ให้เกิดสาระแก่นักเรียน ในระดับปานกลาง แต่มีข้อที่ควรแก้ไขคือ ความเลื่อมใส
ในพรรถการเมือง การเห็นความสำคัญของความกล้าหาญ ให้นักเรียนที่ถูกต้องเกี่ยว
กับการประกอบอาชีพเห็นความสำคัญของความอดทน และความเข้มแข็งในการทำงาน

และข้อสุดท้าย คือเห็นความสำคัญของเอกลักษณ์บุคคล เคารพในความคิดเห็นและวิถีการดำรงชีพของแต่ละบุคคล

ข้อเสนอแนะของครู ครูได้ให้ข้อเสนอแนะว่า นักเรียนจะได้สาระค่านิยมทัศนคติไม่ได้อื่นอยู่กับเนื้อหาในแบบเรียนเพียงอย่างเดียว แต่ขึ้นอยู่กับวิธีการสอนของครูด้วย

ข. ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามนักเรียน แบ่งออกเป็น ๓ ภาค คือ

ภาค ๑ ลักษณะทั่วไปของนักเรียนและแบบเรียน

นักเรียนที่ตอบแบบสอบถามทั้งหมด ๒๔๐ คน เป็นชาย ๑๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๕.๘๓ หญิง ๑๖๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๘.๑๗

ส่วนข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้แบบเรียนได้แสดงไว้ ดังนี้

ผู้วิจัยได้ศึกษาเกี่ยวกับการใช้แบบเรียนของนักเรียน นักเรียนทั้งหมดตอบว่า ใช้แบบเรียนซึ่งเรียบเรียงโดยกรมวิชาการ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ ๒๓ ปีที่พิมพ์แบบเรียนที่นักเรียนใช้อยู่

ปีที่พิมพ์	จำนวน	ร้อยละ
พ.ศ. ๒๕๑๑	๒๐	๘.๓๓
พ.ศ. ๒๕๑๒	๖	๒.๕๐
พ.ศ. ๒๕๑๓	๒๖	๑๐.๘๓
พ.ศ. ๒๕๑๔	๕๘	๒๔.๑๗
พ.ศ. ๒๕๑๕	๔๔	๑๘.๓๓
พ.ศ. ๒๕๑๖	๔๕	๑๘.๓๕

จากตารางที่ ๒๓ ปรากฏว่านักเรียนจำนวนสูงสุด คือร้อยละ ๒๔.๑๗ ใช้นั่งสือแบบเรียนที่พิมพ์ในปี พ.ศ. ๒๕๑๔ รองลงมาคือนักเรียนร้อยละ ๑๘.๓๕ ใช้นั่งสือที่พิมพ์ในปี พ.ศ. ๒๕๑๖ และมีนักเรียนเพียงส่วนน้อย คือร้อยละ ๒.๕๐ ใช้นั่งสือที่พิมพ์ในปี พ.ศ. ๒๕๑๒

ผู้วิจัยได้ศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับราคาของแบบเรียน (เมื่อเทียบกับคุณภาพ) โดยประเมินค่าน้ำหนักความคิดเห็นดังนี้

ราคาแพงเกินไป	มีค่าเท่ากับ	๓
ราคาเหมาะสม	มีค่าเท่ากับ	๒
ราคาถูกลง	มีค่าเท่ากับ	๑

ผลการวิเคราะห์ปรากฏว่า ค่าเฉลี่ยน้ำหนักความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับราคาแบบเรียนเท่ากับ ๒.๐ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ ๐.๔๓ แสดงว่านักเรียนผู้ใช้แบบเรียนมีความเห็นว่า แบบเรียนมีราคาเหมาะสม

ในค่าน้ำหนักความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับการให้แบก หนังสือแบบเรียนเป็นระดับชั้น ม.ศ. ๔ และ ๕ นักเรียนส่วนใหญ่คือร้อยละ ๕๕.๑๗ เห็นว่าหนังสือแบบเรียนควรแยกระดับชั้นเป็น ม.ศ. ๔ และ ๕ และนักเรียนร้อยละ ๔๐.๘๓ เห็นว่า รวมกันเหมือนที่ใช้อยู่ปัจจุบันนี้แล้ว

ตารางที่ ๒๔ การใช้หนังสือแบบเรียนของนักเรียนก่อนที่จะถึงชั่วโมงเรียน

การอ่านหนังสือของนักเรียน	จำนวน	ร้อยละ
อ่านเสมอ	๓	๒.๕๒
อ่านเป็นบางครั้ง	๑๘๓	๓๖.๒๕
ไม่เคยอ่านเลย เพราะ	๕๐	๒๐.๘๓
ไม่มีเวลา	๑๓	๒๖.๐๐
ไม่สนใจ	๓	๑๕.๐๐
ไม่ชอบวิชา	๑๒	๒๔.๐๐
อ่านแล้วไม่เข้าใจจึงไม่		
อยากอ่าน	๑๘	๓๖.๐๐

จากตารางที่ ๒๔ จะเห็นว่านักเรียนส่วนใหญ่คือร้อยละ ๗๖.๒๕ อ่านหนังสือวิชาหน้าที่พลเมืองเป็นบางครั้งก่อนที่จะถึงชั่วโมงเรียน รองลงมาคือนักเรียนร้อยละ ๒๐.๘๓ ไม่เคยอ่านหนังสือแบบเรียนล่วงหน้า และสาเหตุที่ไม่อ่านนักเรียนร้อยละ ๓๖.๐๐ ทอบว่า อ่านแล้วไม่เข้าใจจึงไม่ยักอ่าน และมีนักเรียนเพียงส่วนน้อย คือร้อยละ ๒.๘๒ ที่อ่านหนังสือแบบเรียนล่วงหน้าเสมอ

ตารางที่ ๒๕ ผลการอ่านหนังสือแบบเรียนของนักเรียน

ผลจากการอ่านหนังสือ	จำนวน	ร้อยละ
เข้าใจโคหมคทันที	๘	๑.๖๗
เข้าใจบางตอน	๘๓	๓๘.๗๕
ต้องให้ครูอธิบายเพิ่มเติม	๑๒๔	๕๓.๗๕
ต้องค้นคว้าจากหนังสือเล่มอื่น ๆ	๓๖	๑๕.๐๐

จากตารางที่ ๒๕ แสดงว่านักเรียนส่วนใหญ่คือร้อยละ ๕๓.๗๕ อ่านหนังสือแล้วต้องให้ครูอธิบายเพิ่มเติม รองลงมาคือนักเรียนร้อยละ ๓๘.๗๕ อ่านหนังสือแล้วเข้าใจบางตอนและมีนักเรียนเพียงบางส่วน คือร้อยละ ๑.๖๗ อ่านหนังสือแล้วเข้าใจโคหมคทันที

ผู้วิจัยได้ศึกษาเกี่ยวกับกสรเรียนวิชาหน้าที่พลเมืองของนักเรียนเพื่อให้เข้าใจมากที่สุด นักเรียนส่วนใหญ่ คือร้อยละ ๕๔.๗๕ ทอบว่าการเรียนวิชานี้ให้เข้าใจเนื้อเรื่องมากที่สุดก็โดยการ ทำความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหา รองลงมาคือนักเรียนร้อยละ ๓๖.๕๐ ทอบว่าต้องมีการอภิปรายกัน และมีนักเรียนเพียงส่วนน้อย คือร้อยละ ๒๓.๗๕ ทอบว่าต้องทำแบบฝึกหัดหลังจากเรียนจบแต่ละบท

ในค่านความทันสมัยของเนื้อหา นักเรียนส่วนใหญ่คือร้อยละ ๕๓.๕๐ ตอบว่าหนังสือแบบเรียนมีเนื้อเรื่องหรือข้อความที่ทันสมัย และนักเรียนร้อยละ ๔๖.๕๐ ตอบว่า หนังสือแบบเรียนไม่มีเนื้อเรื่องหรือข้อความที่ทันสมัย

ตารางที่ ๒๖ เนื้อเรื่องในแบบเรียนที่นักเรียนสนใจ

เรื่อง	จำนวน	ร้อยละ
โครงสร้างของสังคมไทย	๔๔	๒๐.๔๒
ทางโน้มของสังคมปัจจุบัน	๔๑	๓๓.๗๕
พัฒนาการในทางสังคม	๕๗	๒๓.๗๕
พัฒนาการในทางเศรษฐกิจ	๑๐๐	๔๑.๖๗
การปกครองระบอบรัฐธรรมนูญ	๑๓๕	๕๖.๒๕

จากตารางที่ ๒๖ ปรากฏว่านักเรียนส่วนใหญ่คือร้อยละ ๕๖.๒๕ มีความสนใจเรื่องการปกครองระบอบรัฐธรรมนูญ รองลงมาคือร้อยละ ๔๑.๖๗ มีความสนใจเรื่องพัฒนาการในทางเศรษฐกิจ และมีนักเรียนเพียงส่วนน้อย คือร้อยละ ๒๐.๔๒ มีความสนใจเรื่องโครงสร้างของสังคมไทย

ผู้วิจัยได้ศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับปริมาณของเนื้อหา โดยวิธีวิเคราะห์แบบประเมินค่านำหนักความคิดเห็นดังนี้

ควรเพิ่มอีก	มีค่าเท่ากับ	๓
พอเหมาะแล้ว	มีค่าเท่ากับ	๒
ควรลดลง	มีค่าเท่ากับ	๑

ผลการวิเคราะห์ ปรากฏว่า ค่าเฉลี่ยน้ำหนักความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับปริมาณของเนื้อหาเท่ากับ ๒.๖ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ ๐.๕๕ แสดงว่านักเรียนมีความเห็นว่า ควรเพิ่มเนื้อหาในแบบเรียนอีก

ผู้วิจัยได้ศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับตัวอย่างต่างๆ ที่กล่าวอ้างในหนังสือ โดยวิธี วิเคราะห์แบบประเมินค่าน้ำหนักความคิดเห็น

สอดคล้องกับเนื้อเรื่องดีโดยตลอด	มีค่าเท่ากับ	๓
สอดคล้องบ้าง	มีค่าเท่ากับ	๒
ไม่สอดคล้องเลย	มีค่าเท่ากับ	๑

ผลการวิเคราะห์ ปรากฏว่า ค่าเฉลี่ยน้ำหนักความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับตัวอย่างที่กล่าวอ้างในหนังสือ เท่ากับ ๒.๒ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ ๐.๕๕ แสดงว่าตัวอย่างที่กล่าวอ้างในหนังสือแบบเรียนสอดคล้องกับเนื้อเรื่องบ้าง

ในค่านปริมาณการใช้หนังสืออ่านประกอบ ผู้วิจัยใช้วิธีวิเคราะห์แบบประเมินค่าน้ำหนักความคิดเห็นดังนี้

ใช้บ่อยครั้ง	มีค่าเท่ากับ	๓
ใช้เป็นบางครั้ง	มีค่าเท่ากับ	๒
ไม่ใช้เลย	มีค่าเท่ากับ	๑

ผลการวิเคราะห์ปรากฏว่า ค่าเฉลี่ยของปริมาณการใช้หนังสืออ่านประกอบของนักเรียน เท่ากับ ๑.๘ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ ๐.๕๗ แสดงว่านักเรียนใช้หนังสืออ่านประกอบเป็นบางครั้ง เหตุผลเพราะต้องการค้นคว้าเพิ่มเติม

ในคำประเภทของหนังสือ และชื่อมวลชนที่นักเรียนใช้เพื่อศึกษาเหตุการณ์ปัจจุบัน นักเรียนส่วนใหญ่คือ ร้อยละ ๔๕.๕๕ ศึกษาเหตุการณ์ปัจจุบันจากหนังสือพิมพ์ รองลงมาคือนักเรียนร้อยละ ๓๔.๕๔ ศึกษาเหตุการณ์ปัจจุบันจากวิทยุ และมีนักเรียนเพียงส่วนน้อย คือร้อยละ ๑๕.๓๕ ศึกษาเหตุการณ์ปัจจุบันจากโทรทัศน์

ตารางที่ ๒๗ ความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับประโยชน์ของวิชาหน้าที่พลเมือง

ประโยชน์ของวิชาหน้าที่พลเมือง	จำนวน	ร้อยละ
ให้ความรู้กว้างขวาง	๑๐๘	๔๕.๐๐
ทำให้ผู้ปฏิบัติตามปฏิบัติถูกต้องในสังคม	๑๑๓	๔๗.๐๘
ทำให้เป็นพลเมืองดี	๘๕	๓๕.๐๐
ให้ความสนุกสนาน	๕	๒.๐๘

จากตารางที่ ๒๗ จะเห็นว่านักเรียนจำนวนสูงสุด คือร้อยละ ๔๗.๐๘ เห็นว่าวิชาหน้าที่พลเมือง ช่วยให้ผู้ปฏิบัติตามปฏิบัติถูกต้องในสังคม รองลงมาคือนักเรียนร้อยละ ๔๕.๐๐ เห็นว่าวิชาหน้าที่พลเมือง ให้ความรู้กว้างขวาง และมีนักเรียนเพียงส่วนน้อยคือ ร้อยละ ๒.๐๘ เห็นว่าวิชาหน้าที่พลเมืองให้ความสนุกสนาน

ตารางที่ ๒๘ ความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับวิธีสอนหน้าที่พลเมือง

วิธีสอน	จำนวน	ร้อยละ
มีกิจกรรมประกอบการสอน	๒๔	๒๖.๖๗
มีอุปกรณ์ประกอบการสอน	๓๔	๓๘.๑๗
มีทั้งกิจกรรมและอุปกรณ์	๘๒	๙๐.๑๗
บรรยายอย่างเดียว	๑๑	๑๒.๒๒
ยกตัวอย่างให้เห็นจริง	๑๕๐	๑๖๖.๕๐
เชิญวิทยากรมาบรรยาย	๑๐๖	๑๑๖.๑๗
พาไปทัศนศึกษา	๑๑๘	๑๓๑.๑๗

จากตารางที่ ๒๘ ปรากฏว่านักเรียนส่วนใหญ่คือร้อยละ ๒๖.๕๐ เห็นว่าการสอนหน้าที่พลเมืองต้องยกตัวอย่างให้เห็นจริง รองลงมาคือนักเรียนร้อยละ ๔๔.๑๗ เห็นว่าการสอนหน้าที่พลเมืองควรพาไปทัศนศึกษา และมีนักเรียนเพียงส่วนน้อย คือร้อยละ ๔.๕๕ เห็นว่าการสอนหน้าที่พลเมืองควรบรรยายอย่างเดียว

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ ๒๔ ลักษณะของแบบเรียนที่นักเรียนต้องการ

ลักษณะของแบบเรียน	จำนวน	ร้อยละ
เขียนเล่มคงทนถาวร	๑๑๐	๔๕.๘๓
ปกสวย สีสะกูดตา	๒๗	๑๑.๒๕
ตัวพิมพ์ชัดเจน	๑๒๓	๖๗.๕๑
กระดาษดี	๗๑	๒๘.๕๘
ภาพประกอบมีสี	๖๖	๒๗.๕๐
มีสรุปข้อความท้ายบท	๑๖๕	๖๘.๗๕
มีกิจกรรมเสนอแนะท้ายบท	๗๕	๓๑.๒๕
มีแบบฝึกหัดท้ายบท	๔๔	๓๘.๑๗
มีภาคผนวก	๕๐	๒๐.๘๓
มีอภิธานศัพท์	๓๗	๑๕.๔๑
มีบรรณานุกรม	๒๔	๑๐.๐๐

จากตารางที่ ๒๔ ปรากฏว่านักเรียนส่วนใหญ่คือร้อยละ ๖๘.๗๕ ต้องการให้แบบเรียน มีสรุปข้อความท้ายบท รองลงมาคือนักเรียนร้อยละ ๖๗.๕๑ ต้องการให้แบบเรียนมีตัวพิมพ์ชัดเจน และนักเรียนเพียงส่วนน้อยคือร้อยละ ๑๐.๐๐ ต้องการให้แบบเรียนมีบรรณานุกรม

เพื่อให้การวิจัยเรื่องแบบเรียนนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้วิจัยได้นำแบบเรียนวิชา
หน้าที่พลเมือง ของผู้เรียบเรียงแต่ละคนมาศึกษาคนควา และวิเคราะห์ โดยใช้
เกณฑ์ที่ตั้งขึ้น จากการประยุกต์หลักเกณฑ์ และข้อคิดของ นิโคลส์ (Nichols)
และ โอชัว ^๕ (Ochoa) บรอดเบลท์ ^๖ (Brodbelt) และ เฟรเซอร์
(Fraser) และ เวสต์ ^๗ (West) แบบเรียนทั้ง ๓ เล่มนี้ได้แก่

๑. แบบเรียนวิชาหน้าที่พลเมืองชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย เรียบเรียง
โดยกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ
๒. แบบเรียนวิชาหน้าที่พลเมือง ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย เรียบ
เรียงโดย นายประสาธน์ หลักศิลา
๓. แบบเรียนวิชาหน้าที่พลเมืองชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย เรียบ
เรียงโดย นายศุภกิจ แก้วผสม

^๕ Nichols and Ochoa, Loc.cit.

^๖ Brodbelt, Loc. cit.

^๗ Fraser and West, Loc. cit.

ชื่อหนังสือ แบบเรียนวิชาหน้าที่พลเมืองชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย
 ชื่อผู้เรียบเรียง กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ
 สำนักพิมพ์ องค์การการค้าคุรุสภา ปีที่พิมพ์ พ.ศ. ๒๕๑๖
 จำนวนหน้า ๑๕๐ หน้า
 ราคา ๕.๕๐ บาท

ก. คุณภาพในการจัดทำรูปเล่มของแบบเรียน

๑. ขนาดของหนังสือเรียกว่า ๔ หน้ายกกลาง วัดตามความยาวของปก $๕ \frac{๕}{๘}$ " \times $๔ \frac{๑}{๘}$ " วิธีเย็บเล่มใช้วิธีเย็บข้าง (side sewing) กล้วยลวด ปกเป็นกระดาษชนิด brown paper หนักประมาณ ๑๓๐ กรัม กระดาษภายในเป็นกระดาษปรู๊ฟ (news print)
๒. การทำปก การทำปกใช้กระดาษที่คุณภาพไม่ดีนัก ขาดง่าย หน้าปกมีภาพซึ่งไม่มีลักษณะดึงดูดใจ และไม่สื่อความหมาย หน้าปกเป็นสี ๓ สี คือสีม่วง สีเขียว และสีน้ำตาลอ่อน ลักษณะของสีทั้งสามนี้ไม่ดึงดูดใจ
๓. คำนำ การจัดวางคำนำของหนังสือเล่มนี้อยู่ในที่ที่ไม่เหมาะสม คืออยู่ตอนในของปกหลัง ที่ซึ่งเหมาะสมสำหรับคำนำควรอยู่ข้างหน้า คำนำไม่กระชับ ความมุ่งหมายของผู้แต่งและคุณค่าของหนังสือ ระบุเพียงว่า กรมวิชาการได้ขออนุมัติกระทรวงให้นาย กระจาง แม่นสุชาติ กับนายวิจิตรวงศ์ ๗ ป๋องเพชร เป็นผู้เรียบเรียง
๔. สารบัญ แสดงหัวข้อย่อยของเนื้อหาไว้ถูกต้องชัดเจน การลำดับเลขหน้าในสารบัญนั้นไม่ถูกต้อง คือเลขหน้าจริง ๆ ในแต่ละแผนกกับเลขหน้าที่พิมพ์ในสารบัญไม่ตรงกัน เช่น

เรื่อง	อำนาจอธิปไตย	หน้า ๑๐๘	ที่ถูกเป็น	หน้า ๑๑๐
	พระมหากษัตริย์	หน้า ๑๑๘	ที่ถูกเป็น	หน้า ๑๑๕
	อำนาจนิติบัญญัติ	หน้า ๑๑๘	ที่ถูกเป็น	หน้า ๑๒๐
	อำนาจบริหาร	หน้า ๑๒๒	ที่ถูกเป็น	หน้า ๑๒๖
	อำนาจตุลาการ	หน้า ๑๒๖	ที่ถูกเป็น	หน้า ๑๓๓
	บรรณานุกรม	หน้า ๑๓๑	ที่ถูกเป็น	หน้า ๑๓๘

๕. ภาคผนวก ไม่มี

๖. ครรชนี ไม่มี

๗. คุณภาพในการพิมพ์

๗.๑ ขนาดของตัวพิมพ์ เป็นตัวพิมพ์ธรรมดาขนาด ๑๕ point
ตัวซึ่งเน้นหนักมีขนาด ๒๔ point

๗.๒ การพิมพ์ตกหล่น และพิมพ์ผิด เช่น
หน้า ๗ ย่อหน้าที่ ๑ บรรทัดที่ ๖ ประโยคที่ว่า
ระหว่างมิตรประเทศทั้งสาม ที่ถูกเป็นมิตรประเทศ
ทั้งห้า
หน้า ๘๔ บรรทัดที่ ๒ พิมพ์ใจความสำคัญตกไปหนึ่งตอน
คือลักษณะสำคัญของแผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติระหว่าง
พ.ศ. ๒๕๐๔ - ๒๕๐๘

หน้า ๘๔ บรรทัดรองสุดท้าย คำว่า " อินเคีย " ที่ถูก
เป็น " อินเคีย "

๗.๓ การแบ่งวรรคตอน ย่อหน้า ในบางหน้าไม่ถี่ เนื่องจาก
พิมพ์ติดต่อกันทำให้ไม่น่าสนใจ
หน้า ๑๐๘ - ๑๐๕ เกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ หรือธรรมนูญการ
ปกครองฉบับต่าง ๆ ควรจัดพิมพ์เรียงตามลำดับก่อนหลัง
โดยการพิมพ์ย่อหน้าสำหรับรัฐธรรมนูญแต่ละฉบับ

ข. คุณภาพทางค่านเนื้อหา

๑. สาระความรู้ (Knowledge Component) เนื้อหาในหนังสือเล่มนี้สอดคล้องกับหลักสูตรชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย การอธิบายส่วนใหญ่ชัดเจนเข้าใจง่าย แต่มีบางย่อหน้าที่ใช้ภาษาคลุมเครือ เช่น

หน้า ๕๐ ย่อหน้าที่ ๑ บรรทัดที่ ๑ ประโยคที่ว่า " ตามที่มีความแตกต่างกันในรายได้ของบุคคล....." ควรจะเป็น " การที่มีความแตกต่างกันในรายได้ต่อบุคคล....."

หน้า ๕๒ ย่อหน้าที่ ๒ บรรทัดที่ ๔ ประโยคที่ว่า "...อาจหมายความว่าค่าวาทลาคคือแหล่งทำการค้ากับประเทศต่าง ๆ..." ควรจะเป็น " ...ค่าวาทลาคอาจหมายถึงแหล่งทำการค้ากับประเทศต่าง ๆ"

๑.๑ ปัญหาสังคม (Social issues) เนื้อหาในแบบเรียนไคสนับสุนนความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหาสังคมดังนี้

หน้า ๓ ย่อหน้าแรก เป็นปัญหาเกี่ยวกับความรับผิดชอบ
 ย่อหน้าที่ ๒ การงาน "....ต้องมีบุคคลรับผิดชอบในหน้าที่ต่าง ๆ กันให้พอดี.....ต้องไม่มีคนไม่รู้หนังสือ.....คนเกียจคร้าน คนว่างงาน.....เป็นการดวงความก้าวหน้าของสังคม "

หน้า ๓๔ บรรทัดที่ ๒ หน้า ๓๐ บรรทัดที่ ๑๒, ๑๓, ๑๔ เป็นปัญหาเกี่ยวกับเมืองและชนบท

หน้า ๔๑ ย่อหน้าที่ ๒ ปัญหาการผลิต

หน้า ๔๔ ปัญหาการขาดแคลนทรัพยากร

หน้า ๕๐ ปัญหาเกี่ยวกับการรับเอาอารยธรรมตะวันตก
มาปฏิบัติ

หน้า ๖๒ ขอบข่ายสุดท้าย ปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนา-
การศึกษา

หน้า ๗๕ ปัญหาว่าควยความมั่นคงของประเทศ

หน้า ๘๑ - ๘๓ และ หน้า ๘๓ ปัญหาเกี่ยวกับการพัฒนา
เศรษฐกิจ

- ๑.๒ การจัดระบบมโนทัศน์ (Conceptual Organization)
การเรียบเรียงเนื้อหาในหนังสือเล่มนี้ ได้ใหม่มโนทัศน์ที่สำคัญ
ทางวิชาอื่น ๆ ในสายสังคมศาสตร์ดังนี้

มโนทัศน์ทางสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา

(Sociological and Anthropological Concept) มโนทัศน์ทางด้านเหล่านี้
ปรากฏในเรื่อง โครงสร้างของสังคม หน่วยของสังคม วัฒนธรรมในสังคม อิทธิพลของ
อารยธรรมตะวันตกและเทคโนโลยี ชนบทชนบทนิยมประเพณีไทยโบราณ สถาบันที่สำคัญ
ในสังคมไทย

มโนทัศน์ทางประวัติศาสตร์ (Historical Concept)

ได้แก่เนื้อหาที่กล่าวถึงความเป็นมาของเหตุการณ์ต่าง ๆ เช่น

หน้า ๓๓ - ๓๔ เหตุการณ์ที่อารยธรรมตะวันตกได้แพร่เข้า
สู่ประเทศไทย

หน้า ๓๘ - ๔๐ วิวัฒนาการทางภาษา

หน้า ๔๕ - ๖๐ ประวัติการจัดการศึกษาในประเทศไทย

หน้า ๖๔ - ๖๗ ประวัติความเป็นมาของวงการแพทย์ และ
สาธารณสุข

มโนทัศน์ทางเศรษฐศาสตร์ (Economic Concept)

โลกกล่าวถึงหลักเศรษฐศาสตร์เบื้องต้น และปรากฏในเรื่องต่อไปนี้เป็น รายได้ของบุคคล และรายได้ประชาชาติ การส่งเสริมผลผลิตและการลงทุน การตลาด

มโนทัศน์ทางรัฐศาสตร์ (Political Concept)

อยู่ในเรื่องการปกครองระบอบรัฐธรรมนูญ ซึ่งได้แก่อิทธิและหน้าที่ของพลเมือง อำนาจอธิปไตย อำนาจบริหาร อำนาจนิติบัญญัติ อำนาจตุลาการ ฐานะและอำนาจของพระมหากษัตริย์ ความสงบภายใน และการป้องกันประเทศ

มโนทัศน์ทางการศึกษา (Educational Concept)

มโนทัศน์ทางค่านีปรากฏในเรื่องการพัฒนาการทางการศึกษา

๑.๓ ความทันสมัย (Recency)

เนื่องจากวิชาหน้าที่พลเมือง เป็นวิชาที่เกี่ยวกับหลักการณกฎเกณฑ์ที่เป็นกลาง ๆ ซึ่งส่วนมากจะไขโคจรหลายสมัย เพราะฉะนั้นถ้าพิจารณาแล้วจะเห็นว่า โดยส่วนรวม เนื้อหาในแบบเรียนเล่มนี้ไม่ล้าสมัย แต่มีตัวอย่างบางส่วนที่ล้าสมัย เช่น

หน้า ๒๒ ย่อหน้าที่ ๒ บรรทัดที่ ๓

..... ยกเว้นการอุดมศึกษา ซึ่งสำนักนายกรัฐมนตรีมีหน้าที่รับผิดชอบดูแล....." ที่ถูกเป็น "ทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐมีหน้าที่เกี่ยวกับการดำเนินการและกำกับการศึกษาของรัฐในระดับอุดมศึกษา" <

๘ ประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ ๒๑๖ ราชกิจจานุเบกษา, เล่มที่ ๘๘ ตอนที่ ๑๔๕ ฉบับพิเศษ (๒๔ กันยายน ๒๕๑๕), หน้า๔.

หน้า ๗๓ ของ บรรทัดที่ ๓ - ๔ คำหนึ่ง " กลักรรมาอำเภอ
กับชาวอำเภอ " ปัจจุบัน ๒ คำเหล่านี้รวมกันและเปลี่ยนชื่อเป็น " เกษตรอำเภอ "๕

๑.๔ การมีอคติ (Bias)

หนังสือแบบเรียนวิชาหน้าที่พลเมืองมีเรื่องที่จะกล่าวถึงอย่าง
มีอคติได้ ก็คือเรื่อง วัฒนธรรม ศาสนา และพระมหากษัตริย์ แต่หนังสือแบบเรียน
เล่มนี้ผู้เรียบเรียงได้กล่าวถึงเรื่องเหล่านี้อย่างเป็นกลาง ๆ เช่น

คานศาสนา

หน้า ๑๕ ย่อหน้าที่ ๒ บรรทัดที่ ๓

"หลักสำคัญของศาสนานั้นคือความมีเมตตากรุณา
นั่นเอง....."

หน้า ๒๒ ย่อหน้าที่ ๒ บรรทัดที่ ๗ - ๘

" ...เป็นศาสนาที่สอนให้คนรักความสงบ ไม่รุกราน ไม่
เบียดเบียน และกีดกัน ชนต่างศาสนาอื่น ๆ....."

คานวัฒนธรรม

หน้า ๑๖ ย่อหน้าที่ ๑ " ...สังคมไทย มีวัฒนธรรมประจำ

ชาติ อันแสดงลักษณะเฉพาะตัว เรามีภาษาไทยเป็นภาษาที่เก่าแก่ มีคนตรีเป็นของ
ตนเอง.....นาฏศิลป์ และสถาปัตยกรรมที่เป็นแบบไทย....."

^๕ ประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ ๒๑๓ ราชกิจจานุเบกษา, เล่มที่ ๘๘
ตอนที่ ๑๔๕ ฉบับพิเศษ, (วันที่ ๒๘ กันยายน ๒๕๑๕), หน้า ๑๓.

คานพระมหากษัตริย์

หน้า ๒๑ ยอหน้าสุดท้าย " พระมหากษัตริย์ของไทยเรานั้น ทรงยึดมั่นอยู่ในทศพิธราชธรรม.....พระองค์ได้ทรงปฏิบัติภารกิจสืบเนื่องกันมา"

๒. สาระคานสติปัญญา (Intellectual Component)

๒.๑ เนื้อหาช่วยใ้ใหม่พื้นฐานในการวิเคราะห์ปัญหา หรือส่งเสริมใ้เกิดการตั้งปัญหาคนควาเพิ่มเติม เนื้อหาในแบบเรียนเล่มนี้ช่วยใ้คิด เกิดปัญหา และรู้จักวิเคราะห์ปัญหาพอสมควร เช่น

"...รู้จักเลือกรับเอาแคว้ขนธรรมที่เมาะสมกับสภาพความเป็นอยู่ของพวกเรา ถ้าไม่เมาะสมก็ไมรับ รู้จักว่าอะไรดี อะไรงาม อะไรควรไม่ควร...."

หน้า ๕๒ บรรทัดที่ ๔ - ๕

"...ซึ่งหลายท่านใ้เหตุผลว่า การที่ชาติไทยเราปรับตัวรับเอาอารยธรรมตะวันตกใ้ทันเวลานั้นเอง ช่วยใ้เราใ้เป็นชาติเอกราชอันน่าภูมิใจ...."

หน้า ๕๔ ยอหน้าที่ ๑ บรรทัดที่ ๑ - ๒

"....การพัฒนาสังคมจะสำเร็จลุล่วงไปใ้ หรือไม่ขึ้นอยู่กันนโยบาย ประการหนึ่งและขึ้นอยู่กับการเงินประการหนึ่ง"

หน้า ๕๗ ยอหน้าสุดท้าย บรรทัดที่ ๔ - ๕

"... รายจ่าย และการลงทุนในทางการพัฒนาสังคม ก็มีสวนกอใ้เกิดการเพิ่มขึ้นของรายใ้ประชาชาติในที่สุด..."

หน้า ๗๕ ยอหน้าที่ ๒ บรรทัดที่ ๔ - ๖

"...ถ้าชาติบ้านเมือง ปราศจากผูกรุกรานทั้งภายในและภายนอกประเทศแล้ว บุคนั้น สมัยนั้น พัฒนาการคานต่าง ๆ จะมีโอกาสคานไปโดยรวเร็ว...."

หน้า ๘๘ บรรทัดที่ ๑๐ - ๑๑

"... เมื่อใดเกิดความไม่สงบขึ้นในประเทศ เมื่อนั้นก็เป็นโอกาสของพวกศัตรูภายนอก จะทำการรุกรานได้โดยสะดวก ..."

หน้า ๑๐๐ ขอบหน้าสุดท้าย

"... เราจำต้องคำนึงถึงว่าต่างประเทศต้องการสินค้าอะไรของเราบ้าง และสาเหตุที่ประเทศลูกคาจะลดระดับความต้องการสินค้าของเราลงนั้นมีเพียงใด..."

หน้า ๑๐๗ ขอบหน้าที่ ๔ บรรทัด ๒

"...บุคคลจะใช้สิทธิ และเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ ให้เป็นปฏิปักษ์ต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และรัฐธรรมนูญ ไม่ได้..."

๒.๒ คำถามในแบบเรียนซึ่งช่วยกระตุ้นให้ใช้ความคิดและช่วยพัฒนาความสามารถในการตัดสินใจอย่างใช้วิจารณญาณ แบบเรียนเล่มนี้มีคำถามซึ่งจะช่วยให้นักเรียนรู้จักคิดอย่างมีเหตุผล และสามารถตัดสินใจได้ คือคำถามซึ่งมีอยู่ในเรื่อง การพัฒนาการทางเศรษฐกิจ เช่น

หน้า ๔๑ - ๔๓

" ปัญหาว่าจะผลิตอะไร ผลิตอย่างไร สามารถทำได้หรือไม่ ผลิตควรวี้อย่างไร และผลิตเพื่อใคร..."

๒.๓ การนำไปประยุกต์ใช้ได้ในชีวิตประจำวัน

เนื้อหาช่วยให้นักเรียนสามารถจะนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ ซึ่งมีดังนี้

หน้า ๔ บรรทัดที่ ๔ - ๕ การปฏิบัติต่อกันของบุคคลในครอบครัว "...ต้องเคารพเชื่อฟัง ความเกรงใจกัน หรือความเมตตาปรานีต่อกัน "

หน้า ๕ ขอนหน้าที่ ๑ บรรทัดที่ ๔ - ๕ การปฏิบัติต่อกัน
ของครูและนักเรียน หรือนักเรียนต่อนักเรียน

"...มีหลักปฏิบัติอยู่ เช่น เคารพเชื่อฟังกัน และเมตตา
ปราณี สั่งสอนให้วิชาความรู้..."

หน้า ๕ บรรทัดที่ ๑ - ๒ หน้าที่รับผิดชอบของครอบครัว
อันหนึ่ง คือ "...อบรมสั่งสอนให้แกสมาชิกใหม่ของสังคม ใ้รู้จักหลักศีลธรรม
ตลอดจนความรู้ในวิชาชีพ..."

หน้า ๒๒ ขอนหน้าที่ ๒ บรรทัดที่ ๔ - ๕ - ๑๐ เรื่องศาสนา
"...เราจะรักษาพระพุทธศาสนาให้คงอยู่เป็นสถาบันของเรา
ตลอดไปได้ โดยเราต้องปฏิบัติตามคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าอย่างเคร่งครัด..."

หน้า ๒๔ บรรทัดที่ ๒ - ๕ (การพัฒนาเศรษฐกิจ)

"...หน้าที่ของพลเมืองดี พึงสนับสนุนแผนการพัฒนาอย่าง
เต็มที่ เช่น พยายามประหยัด ทำงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ขยันหมั่นเพียร ถือหลัก
ออกคอม และทำงาน ช่วยกันใจของที่ทำขึ้นในประเทศไทย..."

หน้า ๓๔ บรรทัดที่ ๔ - ๕ เรื่องความสงบภายในและ
การป้องกันประเทศ "...ในฐานะประชาชนเราต้องสนับสนุนการทหารของชาติ
และพึงปฏิบัติหน้าที่ ในยามที่ชาติต้องการ สำหรับพลเมืองที่เป็นชาย จะต้องไม่หลบหนี
การรับราชการทหาร ตามพระราชบัญญัติที่กำหนดไว้..."

หน้า ๑๐๗ - ๑๐๘ เกี่ยวกับหน้าที่ของพลเมืองพึงถือปฏิบัติ
เช่น เคารพต่อกฎหมาย ป้องกันประเทศ ช่วยเหลือราชการโดยการเสียภาษี และอื่นๆ

ค. อุปกรณ์ช่วยการเรียนการสอน

หนังสือแบบเรียนหน้าที่พลเมือง เล่มนี้มีอุปกรณ์ช่วยสอนเพียงอย่างเดียวคือ
บรรณานุกรม ซึ่งบอกรายชื่อหนังสือสำหรับการค้นคว้าศึกษาเพิ่มเติม สำหรับรูปภาพ
แผนภูมิ รายการคำยาก กิจกรรมเสนอแนะ แบบฝึกหัดท้ายบท ไม่มี

ชื่อหนังสือ แบบเรียนวิชาหน้าที่พลเมืองชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย
 ชื่อผู้เรียบเรียง นายประสาธต์ หลักศิลา
 สำนักพิมพ์ สื่อการค้า บีทีพิมพ์ พ.ศ. ๒๕๐๖
 จำนวนหน้า ๑๕๐ หน้า
 ราคา ๕.๕๐ บาท

ก. คุณภาพในการจัดทำรูปเล่มของแบบเรียน

๑. ขนาดของหนังสือเรียกว่า ๘ หน้ายกกลาง วัดตามความยาวของปก $๕ \frac{๓}{๔} " \times ๘ \frac{๑}{๒} "$ วิธีเย็บเล่ม ใช้วิธีเย็บข้าง (side sewing) ด้วยลวด ปกเป็นกระดาษปอนด์ หนัก ๑๕๐ กรัม กระดาษภายในเป็นกระดาษปรู๊ฟ (newsprint)

๒. ปก ไม่คงทนถาวรนัก กระดาษขาดง่าย กระดาษปกเป็นสีขาว มีภาพประกอบสีเขี้ยว เป็นรูปต้นไม้ มีถนน บ้าน และวัด ภาพปกไม่ค่อยน่าสนใจ และไม่เหมาะสมสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย

๓. คำนำ การจัดวางคำนำของหนังสือเล่มนี้อยู่ในที่ที่เหมาะสม คือ อยู่ตอนหน้าของเล่ม และผู้เรียบเรียง ได้ชี้แจงเกี่ยวกับการเรียบเรียงหนังสือเล่มนี้ว่า เรียบเรียงตามหลักสูตรประโยคมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช ๒๕๐๓ ไซ้โคทั้งสายสามัญ และสายอาชีพในหนังสือมีแบบฝึกหัดและกิจกรรมเสนอแนะต่าง ๆ ไว้

๔. สารบัญ แสดงหัวข้อของเนื้อหาไว้ถูกต้อง โดยมีหน่วยใหญ่ แล้วจึงแบ่งเป็นบทย่อย ทั้งหมดมีห้าหน่วย และมีบทย่อยรวม ๒๗ บท พร้อมทั้งมีแบบฝึกหัด และกิจกรรมท้ายบทของแต่ละหน่วย การลำดับเลขหน้าถูกต้อง

๕. ภาคผนวก ไม่มี

๖. ครรชนี ไม่มี

๓. คุณภาพในการพิมพ์

๓.๑ ขนาดของตัวพิมพ์ เป็นตัวพิมพ์ชนิดตัวเหลี่ยมขนาด ๑๕^๒/_๒ point
ตัวซึ่งเน้นหนักมีขนาด ๒๔ point

๓.๒ การพิมพ์ตกหล่น และพิมพ์ผิด มีดังนี้

หน้า ๓ ย่อหน้าแรก บรรทัดที่ ๔ และหน้า ๑๐๒ ย่อหน้า
ที่ ๑ บรรทัดสุดท้าย คำว่า " อาเซีย " ที่ถูกเป็น
" เอเชีย "

หน้า ๑๔ ย่อหน้าที่ ๑ บรรทัดที่ ๑ คำว่า " อย " ที่ถูกเป็น
" อยู่ "

หน้า ๒๔ บรรทัดสุดท้าย คำว่า " ตามท " ที่ถูกเป็น " ตามที่ "

หน้า ๒๔ บรรทัดที่ ๓ คำว่า " คนตร " ที่ถูกเป็น " คนตรี "

หน้า ๓๐ ย่อหน้าที่ ๒ บรรทัดที่ ๔ คำว่า " พากพุม " ที่ถูก
เป็น " ภาคภูมิ "

หน้า ๕๖ บรรทัดแรก หน้า ๕๘ บรรทัดรองสุดท้าย หน้า ๗๔

ย่อนาที ๑ บรรทัดที่ ๑ หน้า ๑๔๓ บรรทัดที่ ๑ และบรรทัด
ที่รองสุดท้าย คำว่า " รถยนต์ " ที่ถูกเป็น " รถยนต์ "

หน้า ๗๔ ย่อนาที ๑ บรรทัดที่ ๕ หน้า ๗๕ ย่อนาที ๑

บรรทัดที่ ๓ หน้า ๑๐๘ บรรทัดที่ ๗ หน้า ๑๑๐ บรรทัด
ที่ ๑๖ คำว่า " เครื่องยนต์ " ที่ถูกเป็น " เครื่องยนต์ "

หน้า ๑๔๑ บรรทัดที่ ๑ คำว่า " นอกกว่า " ที่ถูกควรเป็น
" นอกจาก "

หน้า ๑๔๒ ย่อนาที ๒ บรรทัดที่ ๔ คำว่า " สิ้นค้า "

ที่ถูกเป็น " สิ้นค้า "

หน้า ๑๗๒ ย่อนาที ๒ บรรทัดที่ ๓ คำว่า " ศาลฎีกา " ที่

ถูกเป็น " ศาลฎีกา "

๕. คุณภาพทางค่านี้อาหา

๑. สาระความรู้ (Knowledge Component) เนื้อหาในหนังสือเล่มนี้สอดคล้องกับหลักสูตรชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย การใช้ภาษาเข้าใจง่าย รัดกุม อธิบายชัดเจน

๑.๑ ปัญหาสังคม (Social Issues) ความรู้ที่ปรากฏในหนังสือแบบเรียนเล่มนี้ได้ช่วยส่งเสริมให้เข้าใจเกี่ยวกับปัญหาต่าง ๆ ดังนี้

หน้า ๘ บรรทัดของสุดท้าย และสุดท้าย และหน้า ๑๐ บรรทัดที่ ๑ "... ถ้าหากว่าเด็กส่วนมากในกลุ่มมาจากบ้านที่ขาดการควบคุมหรือบิคามารคาของเด็กเหล่านั้น ไม่มีเวลาให้การอบรมสั่งสอน ... เด็กเหล่านี้ก็จะชักนำให้เด็กให้เด็กอื่น ๆ มีความประพฤติไปในทางเสียหายได้..."

หน้า ๑๐ บรรทัดที่ ๓

"...บิคามารคาใช้เวลาส่วนใหญ่ไปในการหาเลี้ยงชีพ ไม่มีเวลาดูแลเด็ก..."

หน้า ๑๔ ย่อหน้าที่ ๒ บรรทัดที่ ๑ - ๒

ปัญหาชุมชนแบบชนบท

หน้า ๑๕ ปัญหาชุมชนแบบเมือง

หน้า ๒๐ ปัญหาเกี่ยวกับวัฒนธรรม

หน้า ๔๔ - ๔๕ ปัญหาเกี่ยวกับเศรษฐกิจ

หน้า ๖๕ ปัญหาค่านสารานุกรม

หน้า ๘๓ ย่อหน้าที่ ๒ ปัญหาการขนส่งทางอากาศ

หน้า ๑๓๐ ปัญหาเศรษฐกิจเกี่ยวกับการเกษตร

๑.๒ การจัดระบบมโนทัศน์ (Conceptual Organization)
เนื้อหาในแบบเรียนชวรมิโทก็เรียนโคมโนทัศน์ทางวิชาต่าง ๆ ในสายสังคมศาสตร์
ได้แก่

มโนทัศน์ทางสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา (Sociological
and Anthropological Concept) มโนทัศน์ทางด้านเหล่านี้อยู่ในเรื่อง
หน่วยแห่งสังคม เพื่อนเล่นในโรงเรียน สมาคมชุมนุมชน วัฒนธรรม สถาบัน สมมุข-
สัมพันธ์ ความเปลี่ยนแปลงทางสังคม การรับวัฒนธรรมตะวันตก

มโนทัศน์ทางประวัติศาสตร์ (Historical Concept)
ได้แก่ หน้า ๕๕ - ๕๖ ความเป็นมาของการรับเอาวัฒนธรรมตะวันตกและเทคโนโลยี
สมัยใหม่เข้ามาใช้

หน้า ๗๔ ประวัติการขนส่งทางบก

หน้า ๘๒ ประวัติความเป็นมาของการประปาในประเทศไทย

มโนทัศน์ทางเศรษฐศาสตร์ (Economic Concept)
ปรากฏในเรื่อง ความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ พัฒนาการในทางเศรษฐกิจซึ่งได้แก่
เรื่องรายได้อของบุคคล รายได้ประชาชาติ การผลิตการ ส่งเสริมการผลิต การออมทรัพย์
และการลงทุน และการตลาด

มโนทัศน์ทางการศึกษา (Educational Concept) อยู่ใน
เรื่องพัฒนาการทางการศึกษา

มโนทัศน์ทางรัฐศาสตร์ (Political Concept) มโนทัศน์
เกี่ยวกับการเมือง การปกครอง ปรากฏในเรื่อง การปกครองระบอบรัฐธรรมนูญ ซึ่ง
ประกอบด้วยหัวข้อย่อยดังนี้ คือ อำนาจอธิปไตย พระมหากษัตริย์ อำนาจอธิปไตย
อำนาจบริหาร อำนาจตุลาการ สิทธิของพลเมือง หน้าที่ของพลเมือง

๑.๓ ความทันสมัย (Recency)

หนังสือแบบเรียนวิชาหน้าที่พลเมืองมีเนื้อหาที่เป็นกฎเกณฑ์สำหรับปฏิบัติทั่ว ๆ ไป ในชีวิตประจำวัน เพราะฉะนั้นเนื้อหาส่วนใหญ่จะกล่าวเป็นกลาง ๆ ซึ่งใช้ได้ทุกยุคทุกสมัย แต่จะมีตัวอย่างที่กล่าวถึงบางอย่างล้าสมัย เนื่องจากหนังสือเล่มนี้ได้พิมพ์ตั้งแต่ ปี พ.ศ. ๒๕๐๖ เช่น

หน้า ๔๔ ขอบหน้าที่ ๑ "...การสำรวจของคณะสำรวจเศรษฐกิจ ระหว่าง พ.ศ. ๒๕๐๐ - ๒๕๐๑ ... "

หน้า ๖๘ ขอบหน้าที่ ๒ การแก้ปัญหาเกี่ยวกับการศึกษา
"...พยายามลดจำนวนนักเรียน ๒ ผลัด ... กับจะได้อีกตั้งมหาวิทยาลัยขึ้นที่จังหวัดเชียงใหม่ควย..."

หน้า ๘๕ ขอบหน้าสุดท้ายต่อหน้า ๘๖
"...โครงการชลประทาน เขื่อนเจ้าพระยา...ขณะนี้ยังไม่สำเร็จสมบูรณ์...นอกจากนี้ยังมีโครงการก่อสร้างเขื่อนภูมิพล...การสร้างเขื่อนภูมิพลขึ้นที่จังหวัดตาก... ประมาณว่าจะเสร็จในเวลาไม่กี่ปีข้างหน้า..."

หน้า ๑๖๑ ขอบหน้า ๒ กล่าวถึง ธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๐๒

๑.๔ การมีอคติ (Bias)

เนื้อหาในหนังสือแบบเรียนวิชาหน้าที่พลเมืองส่วนที่จะกล่าวถึงอย่างมีอคติได้ ได้แก่ เรื่อง ของวัฒนธรรม สถาบันทางศาสนา และพระมหากษัตริย์ ผู้เรียบเรียงหนังสือเล่มนี้ ก็ได้กล่าวไว้อย่างเป็นกลาง ๆ เช่น

เรื่องวัฒนธรรม

หน้า ๒๑ วัฒนธรรมประจำชาติไทย

"...วัฒนธรรมซึ่งมีมาแต่ดั้งเดิม ...มีอยู่มากมาย...
วัฒนธรรมเหล่านี้เราควรจะดำรงรักษาไว้ให้คงอยู่ตลอดไป เพราะเป็นสิ่งช่วยส่งเสริมความเป็นปึกแผ่นของประเทศบ้านเมือง... วัฒนธรรมบางอย่างซึ่งเราเคยปฏิบัติกันมา และเป็นวัฒนธรรมที่ไม่เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน ก็น่าจะได้รับการเปลี่ยนแปลง..."

เรื่องศาสนา

หน้า ๓๐ ขอบ ๒ บรรทัดที่ ๓

"... ช่วยกล่อมเกลากมลสันดานของพวกเราให้มีใจรักสงบ มีเมตตากรุณา และเป็นอยู่ให้อภัย..."

๒. สารระควานสติปัญญา (Intellectual Component)

๒.๑ เนื้อหาช่วยให้มีพื้นฐานในการวิเคราะห์ปัญหา หรือส่งเสริมให้เกิดการตั้งปัญหาค้นคว้าเพิ่มเติม เนื้อหาในหนังสือแบบเรียนเล่มนี้ได้ส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักคิด เกิดปัญหาและวิเคราะห์ปัญหา พอสมควร เช่น
หน้า ๒๐ ขอบหน้าที่ ๒ บรรทัดที่ ๘ เรื่องความสำคัญ

ของวัฒนธรรม

"...วัฒนธรรมเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้คนเราในกลุ่มหนึ่ง ๆ
ยึดเหนี่ยวกันอยู่ได้..."

หน้า ๒๑ หัวข้อวัฒนธรรมประจำชาติไทย ขอบหน้าที่ ๓
บรรทัดที่ ๒-๓-๔

"...วัฒนธรรมเหล่านี้เราควรจะดำรงรักษาไว้ให้คงอยู่ตลอดไป เพราะเป็นสิ่งช่วยส่งเสริม สร้างความเป็นปึกแผ่นของประเทศบ้านเมืองของเรา..."

หน้า ๒๓ ขอบหน้าที่ ๒ บรรทัดที่ ๒

"... การประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ ซึ่งเคยกระทำกันมา เป็นงานใหญ่ และเสียค่าใช้จ่ายมาก ก็น่าจะไต่เปลี่ยนแปลง แก้ไขเสียใหม่..."

หน้า ๕๒ ขอบหน้าที่ ๑ การรับเอาวัฒนธรรมตะวันตก

"... การที่คนพวกหนึ่งนำเอาวัฒนธรรมของคนพวกอื่นไปใช้นั้น ผู้ที่นำไปใช้จะต้อง เอาวัฒนธรรมนั้นไปดัดแปลงให้เหมาะสมกับสภาพ และสิ่งแวดล้อมใหม่ และให้สอดคล้องกับวัฒนธรรมของคนในสังคมแต่ละแห่ง

หน้า ๖๕ บรรทัดที่ ๔ - ๕ การสาธารณสุข

"... ทำอย่างไรจึงจะให้มีความสุข และพละนามัยสมบูรณ์

หน้า ๑๐๑ ขอบหน้าสุดท้าย

"... เหตุการณ์ปัจจุบันชี้ให้เห็นว่า การรุกรานที่บางประเทศ ประสบอยู่ มักจะมีไต่อยู่ในรูปของการสงคราม หรือการรุกรานโดยเปิดเผย ใช้วิธีตัดทอนกำลังและบ่อนทำลายในประเทศด้วยวิธีการต่าง ๆ..."

หน้า ๑๐๒ บรรทัดที่ ๔ "การไต่ที่เป็นไปในทางทำลายความสงบสุข คัดกำลังทางความเข้มแข็งของกำลังคน กำลังทางเศรษฐกิจ กำลังทหาร ประชาชนพึ่งช่วยกันสอดส่องระวัง..."

หน้า ๑๐๓ บรรทัดที่ ๑๕

"... การลงทุน ชื่อเพชร ทองคำ เครื่องประดับ ฯลฯ ไม่เป็นการช่วยกำลังผลิตแต่อย่างใด..."

หน้า ๑๓๓ ข้อ ๓

"... การผลิตประเภทไต่ ซึ่งเป็นการทำลายทรัพยากรธรรมชาติ ทำให้สิ้นเปลืองไป โดยไต่ผลิตมาแต่เพียงเล็กน้อย ควรจะได้มีการปรับปรุงแก้ไขเสียใหม่..."

๒.๒ คำถามในแบบเรียนซึ่งช่วยกระตุ้นให้ใช้ความคิดและช่วยพัฒนาความสามารถในการตัดสินใจอย่างวิचारณญาณ หนังสือเล่มนี้ไม่มีคำถามซึ่งช่วยให้นักเรียนรู้จักคิดอย่างมีเหตุผล แต่มีแบบฝึกหัดและกิจกรรมเสนอแนะซึ่งช่วยให้นักเรียนรู้จักคิดอย่างมีวิچارณญาณ และสามารถตัดสินใจได้ เช่น

หน่วยที่ ๑ หน้า ๓๖ - ๓๙ ข้อ ๒, ๓, ๖, ๘, ๙, ๑๕,

๑๘, ๒๑.

หน่วยที่ ๒ หน้า ๕๘ - ๕๙ ข้อ ๕, ๗, ๑๑,

หน่วยที่ ๓ หน้า ๑๐๓ - ๑๐๕ ข้อ ๒, ๔, ๑๐, ๑๒, ๑๓

๑๔, ๑๖, ๑๘

หน่วยที่ ๔ หน้า ๑๔๘ - ๑๕๑ ข้อ ๑, ๓, ๕, ๑๑

หน่วยที่ ๕ หน้า ๑๘๕ - ๑๙๐ ข้อ ๑, ๖, ๘

๒.๓ การนำไปประยุกต์ใช้ได้ในชีวิตประจำวัน

เนื้อหาช่วยให้นักเรียนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันมีดังนี้

หน้า ๒๓ ขอบหน้าที่ ๒ บรรทัดที่ ๓

"...ลดรายจ่ายในนอกลงเท่าที่ควร "

บรรทัดที่ ๗ " การเล่นเกมพนัน...การใช้เวลาว่าง

ให้หมดไปโดยไร้ประโยชน์... สิ่งเหล่านี้จะได้รับการปรับปรุงเสียใหม่..."

หน้า ๒๒ ขอบหน้าที่ ๒

"..ความรักชาติ หมายถึงการปฏิบัติตามกฎหมายและข้อ

บังคับต่าง ๆ ของบ้านเมือง การเคารพสิทธิของคนอื่นการชำระภาษีอากรตามหน้าที่ของพลเมือง...."

หน้า ๘๔ บรรทัดที่ ๔ ประชาชนควรให้ความร่วมมือทาง
 คานสาธารณสุข

"...ประชาชนทั้งหลายจะต้องช่วยกันปฏิบัติตามกฎหมายและ
 ขอบังคับต่าง ๆ เช่น ช่วยกันรักษาความสะอาดของบ้านเมือง ทำลายแหล่งกำเนิด
 ของเชื้อโรค เด็ดอกบริโภคอาหารที่เชื่อถือได้..... แต่ละคนพึงสร้างสุขนิสัยที่ดี..."

หน้า ๘๕ บรรทัดที่ ๑ "ทุกคนควรจะช่วยกันป้องกันโรค
 เช่น นี้ควัดขึ้น ป้องกันอุบัติเหตุ การปลูกฝี "

หน้า ๘๕ สังคมสงเคราะห์

ย่อหน้าที่ ๓ "... กวดขันให้ชุมชนสะอาด...ปฏิบัติ
 ตามกฎจราจรโดยเคร่งครัด อบรมเด็กให้รู้จักวิธีข้ามถนน..."

หน้า ๑๐๗ พัฒนาการในทางเศรษฐกิจ บรรทัดที่ ๕ " การ
 พัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทยนั้น รัฐบาลได้วางแผนการ และทำโครงการต่าง ๆ
 ไว้พร้อมกับหาเงินเพื่อการนี้โดยตรง... ต้องอาศัยความร่วมมือจากประชาชนคนไทย
 เช่น ช่วยกัน ทำงาน ช่วยกันประหยัด ใช้จ่ายที่ผลิตในประเทศไทย ออมทรัพย์..."

หน้า ๑๑๓ การออมทรัพย์ ในการลงทุน

บรรทัดที่ ๘ - ๘ ผู้บริโภคทุกคนจะต้องรู้จักการใช้จ่าย

ที่สมควร

ค. อุปกรณ์ช่วยการเรียนรู้การสอน

หนังสือแบบเรียนเล่มนี้มีอุปกรณ์ช่วยการเรียนรู้การสอน คือ

๑. แบบฝึกหัดและกิจกรรมเสนอแนะ ซึ่งจะช่วยให้นักเรียนได้รู้จักค้น
 คว้าเพิ่มเติม และเป็นการฝึกทักษะให้นักเรียนรู้จักการทำงานเป็นกลุ่ม ฝึกความ
 รับผิดชอบ เช่น

หน่วยที่ ๑	หน้า ๓๖ - ๓๙	มีข้อ ๑, ๔, ๓, ๑๑, ๑๓, ๑๙
หน่วยที่ ๒	หน้า ๕๘ - ๕๙	ข้อ ๑, ๒, ๔, ๘, ๑๐
หน่วยที่ ๓	หน้า ๑๐๓ - ๑๐๕	ข้อ ๓, ๘, ๙, ๒๑, ๒๒
หน่วยที่ ๔	หน้า ๑๔๘ - ๑๔๙	ข้อ ๒, ๘
หน่วยที่ ๕	หน้า ๑๘๘ - ๑๙๐	ข้อ ๒, ๘

๒. แผนภูมิ มีแผนภูมิที่ช่วยให้นักเรียนมีความเข้าใจในเรื่องที่กล่าวถึง
คือ หน้า ๖๖ แผนภูมิแสดงระบบโรงเรียนตามแผนการศึกษาแห่งชาติ
หน้า ๑๑๘ แผนภูมิเกี่ยวกับกระบวนการผลิต

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ชื่อหนังสือ แบบเรียนวิชาหน้าที่พลเมืองชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย
 ชื่อผู้เรียบเรียง นายศุภกิจ แก้วผสม
 สำนักพิมพ์ ไทยวัฒนาพานิช ปีที่พิมพ์ พ.ศ. ๒๕๑๑
 จำนวนหน้า ๑๒๔ หน้า
 ราคา ๕.๐๐ บาท

ก. คุณภาพในการจัดทำรูปเล่มของแบบเรียน

๑. ขนาดของหนังสือเรียกว่า ๘ หน้ายกกลาง วัดตามความยาวของปก
 เท่ากับ $๕ \frac{๕}{๘}$ " X $๘ \frac{๑}{๘}$ " วิธีเย็บเล่มใช้วิธีเย็บข้าง (side sewing) คุ้ม
 ลวก ปกเป็นกระดาษการ์ดสีเขียว หนัก ๒๐๐ กรัม กระดาษภายในเป็นกระดาษ
 ปรุพิมพ์

๒. การทำปก ฉาบ ไม้ฉีกขาดง่าย หน้าปกไม่มีภาพ มีเขียนคำว่า
 หน้าที่พลเมืองประโยคมัธยมศึกษาตอนปลาย ว.ท.พ. และกระทรวงศึกษาธิการ
 อนุญาตให้ใช้เป็นแบบเรียนในโรงเรียนได้

๓. คำนำ การจัดวางคำนำของหนังสือเล่มนี้อยู่ในที่ที่เหมาะสม แต่คำนำ
 มิได้บรรยายละเอียด ในการใช้หนังสือ และสาระสำคัญที่ควรเน้น

๔. สารบัญ แบ่งเนื้อหาเป็นหมวดหมู่ สะดวกในการค้นคว้าหาความรู้
 และการสอน เพราะแบ่งเป็นหน่วย เป็นตอน ๆ ไว้ง่าย เช่น หน่วยที่ ๑ โครง
 สร้างของสังคม ประกอบด้วย

- บทที่ ๑ โครงสร้างของสังคม
 บทที่ ๒ ลักษณะของสังคมไทย
 บทที่ ๓ มนุษย์สัมพันธ์
 บทที่ ๔ อิทธิพลโน้มน้าวลักษณะสังคมไทย
 บทที่ ๕ วัฒนธรรมในสังคมไทย

๕. ภาคผนวก หนังสือเล่มนี้มีภาคผนวก แต่แยกอยู่คนละเล่ม ภาคผนวก เป็นรายละเอียดเพิ่มเติม การปกครองระบอบรัฐธรรมนูญ

๖. ครรชนี ไม่มี

๗. คุณภาพในการพิมพ์

๗.๑ ขนาดของตัวพิมพ์ ตัวพิมพ์ทั่วไปเป็นตัวพิมพ์ธรรมดาขนาด ๑๔ point ตัวอักษรเนนหนัก เป็นตัวพิมพ์ฝรั่งเศสขนาด ๑๔ point

๗.๒ การพิมพ์ตกหล่น และพิมพ์ผิด หนังสือเล่มนี้มีที่พิมพ์ผิดอยู่บาง
 เช่น
 หน้า ๒๕ บรรทัดที่ ๑๘ คำว่า "เครื่อง" ที่ถูกเป็น "เครื่อง"
 หน้า ๓๕ บรรทัดที่ ๒ คำว่า "เปลี่ยน" ที่ถูกเป็น "เปลี่ยน"
 หน้า ๔๒ บรรทัดที่ ๘ คำว่า "ผลิต" ที่ถูกเป็น "ผลิต"
 บรรทัดที่ ๑๒ คำว่า "เรียก" ที่ถูกเป็น "เรียก"
 บรรทัดที่ ๒๑ คำว่า "คือ" ที่ถูกเป็น "คือ"
 หน้า ๘๒ บรรทัดที่ ๑๘ คำว่า "ลงทุน" ที่ถูกเป็น "ลงทุน"
 หน้า ๘๘ บรรทัดที่ ๑ คำว่า "บุคคล" ที่ถูกเป็น "
 "บุคคล"
 หน้า ๑๑๑ บรรทัดที่ ๒ คำว่า "นยาม" ที่ถูกเป็น "
 "นยาม"
 หน้า ๑๑๒ บรรทัดที่ ๗ คำว่า "สิทธิ" ที่ถูกเป็น "
 "สิทธิ"

๘. คุณภาพทางด้านเนื้อหา

๑. สาระความรู้ (Knowledge Component) เนื้อหาในหนังสือ เล่มนี้สอดคล้อง กับหลักสูตรชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย การใช้ภาษาในการอธิบาย ชัดเจน เข้าใจง่าย ไม่คลุมเครือ เนื้อหาในแบบเรียนได้ให้สาระความรู้ต่าง ๆ ดังนี้

๑.๑ ปัญหาสังคม (Social Issues) ผู้เรียบเรียงได้แทรก
 ปัญหาสังคม ซึ่งเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นเกือบทุกยุคทุกสมัยของสังคม บางปัญหาก็เป็น
 ปัญหาที่ท้าทายเพื่อการแก้ไขและผ่อนคลายให้เบาลง ผู้เรียบเรียงได้เสนอแนะการ
 แก้ไขปัญหาต่าง ๆ เหล่านั้นไว้ควยปัญหาสังคม ที่ผู้เรียบเรียงกล่าวถึง มีดังนี้

หน้า ๑ บรรทัดที่ ๓ ปัญหาเรื่องความขัดแย้งในสังคม
 "... หลายคนอยู่ร่วมกัน และมีความสัมพันธ์ต่อกัน ช่วยเหลือเกื้อกูลกันบางครั้ง
 อาจมีการขัดแย้งกันในเรื่องผลประโยชน์ จึงต้องมีเกณฑ์ปฏิบัติร่วมกัน..."

หน้า ๙ ย่อหน้าที่ ๔ บรรทัดที่ ๓ ปัญหาที่สืบเนื่องจาก
 ปัญหาทางเศรษฐกิจตกต่ำ "ถ้าเกิดภาวะทางเศรษฐกิจตกต่ำ
 สถาบันเศรษฐกิจ และสังคมมีการเปลี่ยนแปลง ย่อมมีผลกระทบกระเทือนก่อให้เกิด
 เกิดความเปลี่ยนแปลงในสถาบันอื่น ๆ ควบ..."

หน้า ๒๖ ย่อหน้าที่ ๒ บรรทัดที่ ๑๐ ปัญหาที่เกิดจากความ
 เจริญทางเทคโนโลยี "...ไทยก็ยิ่งได้รับอารยธรรมตะวันตก และเทคโนโลยี
 มากขึ้น การประพฤติปฏิบัติของเราจึงเนื่องมาจากอิทธิพลของวัฒนธรรม..."

หน้า ๓๓ บรรทัดที่ ๙ - ๘ ปัญหาด้านการเปลี่ยนแปลง
 ของสังคม

"... ไม่มีสังคมใดที่จะไม่มีการเปลี่ยนแปลง มีแต่เปลี่ยน
 แปลงมากเปลี่ยนแปลงน้อยเท่านั้น ทั้งขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ..."

หน้า ๔๕ บรรทัดที่ ๔ - ๖
 "... ในทุกวันนี้ระบบเศรษฐกิจนี้มันวันแต่จะทวีความสลับ
 ซับซ้อนยิ่งขึ้น การศึกษาคือสัมพันธ์ขยายกว้างขวางไปทั่วโลก เพราะฉะนั้นรัฐบาล
 จึงต้องเข้ามาช่วยเหลือประชาชนซึ่งไม่สามารถทำกิจการบางอย่างได้โดยลำพัง ..."

หน้า ๕๖ บรรทัดที่ ๔ ปัญหาการเรียนการสอน

"... เนื้อหาการสอนของครูก็พยายามสอนเฉพาะเรื่องที่
จำเป็นแก่การดำเนินชีวิตประจำวันของเด็กแต่ละระดับ ไม่สอนเพื่อหวังเตรียมตัว
เด็กในเรื่องปัญหาอนาคต"

หน้า ๖๔ บรรทัดที่ ๖ ปัญหาการเรียนการสอน

"...ชีวิตแบบชนบทกำลังเปลี่ยนแปลงไปสู่ชีวิตแบบในเมือง
การดำเนินชีวิตจำเป็นต้องใช้ความพยายามอย่างเร่งด่วนทั้งทางร่างกายและกำลัง
สติปัญญา..."

หน้า ๘๓ บรรทัดที่ ๔ จากข้างล่าง ปัญหาการเรียนการสอน
จากต่างประเทศ

"... การรับความช่วยเหลือในเรื่องทุนนี้ เราต้องพิจารณา
ถึงขีดความสามารถที่เราจะรับไว้ได้หรือไม่ควย เพราะบางทีได้ทุนมามาก ก็ทำ
การประกอบการอะไรไม่ได้ 'เนื่องจากขาดความรู้ในการประกอบการนั้น ๆ ..."

หน้า ๑๒๒ บรรทัดที่ ๔ ปัญหาการเรียนการสอน

"... เรื่องเสรีภาพนี้จะต้องทำความเข้าใจให้ต่องั่วเราจะ
ทำอะไรก็ได้ แต่ต้องไม่กระทบกระเทือนสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น ..."

๑.๒ การจัดระบบมโนทัศน์ (Conceptual Organization)

หนังสือเล่มนี้ผู้เรียบเรียงได้รวบรวมเนื้อหาซึ่งจะช่วยให้แก่นักเรียนได้มโนทัศน์ ทางวิชา
ต่าง ๆ ในสายสังคมศาสตร์ ดังนี้

มโนทัศน์ทางสังคมวิทยา และมานุษยวิทยา (Sociological

and Anthropological Concept) มโนทัศน์ทางด้านเหล่านี้ จะปรากฏ

อยู่ในเรื่องต่าง ๆ คือ โครงสร้างของสังคม ลักษณะของสังคมไทย มนุษย์สัมพันธ์
ในสังคม อิทธิพลในมโนทัศน์ลักษณะสังคมไทย วัฒนธรรมในสังคมไทย ทางโน้มของ
สังคมปัจจุบัน และความเปลี่ยนแปลงทางสังคม

มโนทัศน์ทางเศรษฐศาสตร์ (Economic Concept)

มโนทัศน์ทางเศรษฐศาสตร์ปรากฏอยู่ในเรื่อง การพัฒนาเศรษฐกิจและรายได้ประชาชาติ ความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ การส่งเสริมผลผลิต การลงทุน และการตลาด ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี

มโนทัศน์ทางรัฐศาสตร์ (Political Concept) มโนทัศน์

ทางรัฐศาสตร์ปรากฏอยู่ในเรื่อง ความเป็นมาของระบอบรัฐธรรมนูญ พระมหากษัตริย์ ในระบอบรัฐธรรมนูญ ความสงบภายในและการป้องกันประเทศ

มโนทัศน์ทางการศึกษา (Educational Concept) ปรากฏ

อยู่ในเรื่องพัฒนาการทางการศึกษา

มโนทัศน์ทางจิตวิทยาสังคม (Social Psychological Concept)

ปรากฏอยู่ในเรื่องความหมายของพัฒนาการทางสังคม

๑.๓ ความทันสมัย (Recency)

ในแง่ของความทันสมัยนั้น เนื่องจากวิชาหน้าที่พลเมืองเป็นวิชาที่เกี่ยวกับหลักการ และกฎเกณฑ์ที่เป็นกลาง ซึ่งส่วนมากจะใช้ได้หลายสมัย ฉะนั้นถ้าจะพิจารณาในแง่นี้ จะเห็นได้ว่าโดยส่วนรวมเนื้อหาในหนังสือเล่มนี้ก็นับว่ายังใช้ได้ แต่เนื่องจากหนังสือเล่มนี้พิมพ์ครั้งสุดท้ายเมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๑ จึงมีข้อความบางตอนที่ล้าสมัย ไม่ทันต่อเหตุการณ์ ตัวอย่าง เช่น

หน้า ๘ ย่อหน้าที่ ๒ บรรทัดที่ ๔ "...เมืองคกกรได้แก่ สภา
ร่างรัฐธรรมนูญ สถานิคมัญญติ...."

หน้า ๓๑ ขอบหน้าที่ ๑ บรรทัดที่ ๖ เชื้อประเทศ ควรจะ
เป็นชื่อทางราชการ

มลายู ควรเป็น สหพันธ์มาเลเซีย

ญวน ควรเป็น เวียดนาม

เขมร ควรเป็น สาธารณรัฐเขมร

หน้า ๓๗ ขอบหน้าที่ ๒ บรรทัดรองสุดท้าย "...ปัจจุบัน
คือสภาร่างรัฐธรรมนูญ...."

หน้า ๗๔ บรรทัดรองสุดท้าย ตัวอย่างที่อ้างถึงล้าสมัยมาก
" พ.ศ. ๒๕๐๔ ประเทศไทย.....มีประชากรประมาณ ๒๕ ล้านคน...."

หน้า ๘๓ " การพัฒนาเศรษฐกิจตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจ
แห่งชาติฉบับที่ ๒...."

หน้า ๑๐๑ บรรทัดที่ ๑๐ "...การขาดแคลนครูผู้บริหาร
การศึกษาทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ..."

หน้า ๑๒๑ บรรทัดที่ ๑๑ "...แม้ว่าบัคมีจะอยู่ในภาวะประ-
ภาศใช้กฎอัยการศึก...."

๑.๔ การมีอคติ (Bias)

ในแง่ของการเรียบเรียงซึ่งจะทำให้มีอคติ จากหนังสือ
เล่มนี้ ก็คงจะมีเรื่องที่ทำให้มีอคติได้ ซึ่งได้แก่เรื่องของวัฒนธรรม ศาสนา และพระ-
มหากษัตริย์ ผู้เรียบเรียงพยายามพูดถึงอย่าง เป็นกลาง มีอคติน้อยมาก

เนื้อหาที่มีอคติบ้างเล็กน้อย เช่น

หน้า ๘ ขอบหน้าที่ ๑ " ชาติไทยเป็นชาติใหญ่ เป็นอิสระ เป็น
อารยชาติมาแต่โบราณตราบเทาทุกวันนี้...."

เรื่องอื่น ๆ นอกนั้นผู้เรียบเรียงได้กล่าวถึงอย่างเป็นกลาง
ทุกเรื่อง เช่นเรื่องของพระพุทธศาสนา

หน้า ๑๕ สองบรรทัดสุดท้าย

"...ขอให้ดูใจความสำคัญคือไม่ให้ประเพณีชั่ว เบียดเบียน
กัน ให้ทำแต่ความดีงาม เอื้อเพื่อเอื้อแก่กัน...."

๒. สาระค่านสติปัญญา (Intellectual Component)

๒.๑ เนื้อหาช่วยให้มีพื้นฐานในการวิเคราะห์ปัญหา พัฒนาการ
ความคิดเชิงวิจารณ์ ส่งเสริมให้เกิดการตั้งปัญหา ค้นคว้าเพิ่มเติม เช่น

หน้า ๖ ย่อหน้าสุดท้าย "...การปฏิบัติกิจทางศาสนา ...
เช่น มีมติในค่านความเข้าใจ ความเชื่อว่าจะกระทำกันอย่างไร เพื่ออะไร..."

หน้า ๒๑ ข้อ ข การปรับปรุงตัวเองให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม...
เมื่อเขาไปรวมอยู่ในเหตุการณ์ใด ก็มักทำตามเหตุการณ์นั้น ทั้งนี้เพราะความเป็น
ผู้รู้จักเหตุ รู้จักผล รู้จักคน รู้จักประมาณ....."

หน้า ๒๖ ย่อหน้าที่ ๑ บรรทัดสุดท้าย

" การประพฤติกิปฏิบัติของเราจึงเนื่องมาจากอิทธิพลของ
วัฒนธรรม....สังคมไทยนี้วันแต่จะเปลี่ยนไป จะดีขึ้นหรือเลวลงนั้นขึ้นอยู่กับเรา
จะรู้จักคิดวัฒนธรรม และเทคโนโลยีเหล่านี้เข้ามาหา....."

หน้า ๒๘ บรรทัดที่ ๑๐ - ๑๑ " ถ้าสังคมใดมีลักษณะวัฒน-
ธรรมความเป็นอยู่ไม่มั่นคง ไม่เกาะกลุ่มแน่น แม้เพียงได้รับอิทธิพลจากสิ่งแวดล้อม
เพียงเล็กน้อย สังคมนั้นก็เปลี่ยนแปลงไถ่กาย..."

หน้า ๓๐ ข้อ ๒ บรรทัดที่ ๔ - ๕ "...การพิจารณาว่าควร
รับสิ่งไหนบ้าง ไม่ควรรับสิ่งไหนบ้าง จึงจะทำให้สังคมของคนไม่สูญเสียลักษณะสามัญ
ของคนเท่านั้น..."

หน้า ๖๖ ความสงบภายในและการป้องกันประเทศ

บรรทัดที่ ๓ - ๔ "...ถ้าบ้านเมืองเกิดจลาจลจนวามมีแต่ความ
ไม่สงบ แม้เพียงภายในหรือภายนอกเพียงอย่างเดียว การพัฒนาทางคานทางๆ
ก็คงหยุดชะงัก...."

หน้า ๘๒ บรรทัดที่ ๕ นับจากข้างล่างสุด "...การอบรมทรัพย์สิน
คุณการประหยัด คือการรู้จักใช้จ่ายในทางที่ถูกที่ควร ไม่ฟุ่มเฟือยโดยไม่จำเป็น..."

หน้า ๑๐๘ บรรทัดที่ ๓ - ๔ "...ถ้าจะได้อีกตำแหน่ง
อีก หรือไม่จึงขึ้นอยู่กับปฏิบัติหน้าที่อันดีของตน....."

หน้า ๑๒๒ ข้อ ๒ "...พลเมืองทุกคนมีสิทธิเสรีภาพในการ
ที่จะกระทำการทั้งปวงได้ ถ้าไม่ผิดกฎหมาย หรือละเมิดสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น ..."

๒.๒ คำถามในแบบเรียนซึ่งจะช่วยกระตุ้นให้ใช้ความคิดและช่วย
พัฒนาความสามารถในการตัดสินใจอย่างมีวิจารณญาณ หนังสือแบบเรียนเล่มนี้มีคำถาม
ซึ่งช่วยให้นักเรียนรู้จักคิดอย่างมีเหตุผล และสามารถตัดสินใจได้ คือคำถามเกี่ยวกับ
เรื่องการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ เช่น

หน้า ๔๐ - ๔๒

"...ปัญหาว่าจะผลิตอะไร ผลิตจำนวนเท่าไร ผลิตอย่างไร และ ผลิตเพื่อใคร..."

๒.๓ การนำไปประยุกต์ใช้ได้ในชีวิตประจำวัน เนื้อหาในหนังสือ
แบบเรียนเล่มนี้ช่วยให้นักเรียนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน มีดังนี้

หน้า ๔ บรรทัดที่ ๖ - ๗

"...ถ้าโรงเรียนใดมีความสัมพันธ์ในระหว่างสมาชิกอย่าง
แน่นแฟ้น ทางปฏิบัติต่อกันด้วยอัธยาศัยไมตรี พுகจาบราศย์กันด้วยถ้อยคำไพเราะ
รื่นหู แม้จากกันไปจิตใจก็ยังผูกพันระลึกถึง...."

หน้า ๘ - ๑๓ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ในชีวิตประจำวัน
 อย่างดี เป็นเรื่องของวัฒนธรรมค่านิยมต่าง ๆ เช่นวัฒนธรรมทางคหกรรม วัฒนธรรม
 ทางเกษตรกรรม วัฒนธรรมทางอุตสาหกรรม และวัฒนธรรมทางสหกรรม

หน้า ๑๔ บรรทัดที่ ๘ - ๑๐ "...ในระหว่างที่ดำเนินการพัฒนา
 อยู่ใน ประชาชนควรประหยัคคอกอม....และทำงานโดยไม่ยู่หนึ่งเฉยให้เปล่าประโยชน์
 ...ช่วยกันใจของที่ทำขึ้นในประเทศไทย.."

หน้า ๑๒๓ - ๑๒๔ หน้าที่ที่พลเมืองจะต้องปฏิบัติ เช่น ช่วย
 กันรักษาไว้ซึ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตย เคารพคอกกฎหมาย ช่วยกันป้องกัน
 ประเทศ ช่วยเหลือราชการโดยการเสียภาษีอากรและอื่น ๆ

ค. อุปกรณ์ช่วยการเรียนการสอน

อุปกรณ์ช่วยการเรียนการสอนในหนังสือเล่มนี้มีดังนี้

๑. ภาพประกอบ ภาพประกอบที่ปรากฏในหนังสือเล่มนี้ซาคความชัด-
 เจนแจ่มแจ้ง และบางภาพวางไม่สัมพันธ์กับเนื้อเรื่อง ภาพต่าง ๆ มีดังนี้

หน้า ๑๖ ภาพวัด การวางภาพไม่สัมพันธ์กับเรื่องซึ่งควรจะวางใน
 หัวข้อ การมีพระพุทธศาสนาประจำชาติ การอธิบายภาพควรจะบอกควยว่าเป็น
 ภาพของวัดอะไร ที่ไหน

หน้า ๑๗ ภาพอนุสาวรีย์ประชาธิปไตย เป็นภาพที่ไม่ได้ส่งเสริม
 ความคิดเกี่ยวกับประชาธิปไตย

หน้า ๑๘ ภาพสภาพพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ และมีคำอธิบายต่อ-
 ไปว่า ศูนย์กลางการพัฒนาเศรษฐกิจของชาติไทย ซึ่งไม่ได้ส่งเสริมความคิดเกี่ยว
 กับการพัฒนาเศรษฐกิจเลย ควรจะแสดงภาพที่เป็นผลงานของสภาพพัฒนาการเศรษฐกิจ
 ที่ทำในปีต่าง ๆ

หน้า ๒๗ เป็นภาพคนกำลังเอาเรือจำลองลงลอยในน้ำ คงจะเป็นการลอยกระทง แต่คำอธิบายไม่ชัดเจน และภาพก็ไม่ชัดเจนเช่นเดียวกัน

หน้า ๔๐ เป็นภาพของบริษัทไทยพัฒนาอุตสาหกรรมจำกัด มีคำอธิบายไว้ว่า " ผลส่วนหนึ่งในชีวิตทางเศรษฐกิจ ที่เปลี่ยนแปลงมาจากอิทธิพลของอารยธรรมตะวันตก และเทคโนโลยี " จากคำอธิบายภาพนี้ ควรจะใช้ภาพซึ่งแสดงถึงเครื่องจักรกลกำลังทำงาน และผลผลิตของจักรกลจะช่วยให้เข้าใจยิ่งขึ้น

หน้า ๔๖ เป็นภาพที่ทำการของคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนเพื่อกิจการอุตสาหกรรม ไม่ได้ส่งเสริมความเข้าใจในเรื่อง การลงทุนเลย ควรจะใช้ภาพที่แสดงให้เห็นการลงทุน

หน้า ๕๒, ๕๔, ๖๔ เป็นภาพกระทรวงศึกษาธิการ ศูนย์กลางการพัฒนาการศึกษา ภาพกระทรวงสาธารณสุข ศูนย์กลางการพัฒนาการทางสาธารณสุข และภาพกรมประชาสัมพันธ์ กระทรวงมหาดไทย ศูนย์กลางพัฒนาการทางสังคมสงเคราะห์ สิ่งเหล่านี้มีได้ส่งเสริมให้นักเรียนได้เข้าใจ และมีแง่คิดเพิ่มเติมในเรื่องนั้น ๆ ควรจะเป็นรูปการแสดงผลงานเกี่ยวกับการพัฒนาการด้านต่าง ๆ จะดีกว่า

หน้า ๖๗, ๗๐ เป็นภาพกระทรวงมหาดไทย ศูนย์กลางป้องกันรักษาความสงบภายใน และภาพกระทรวงกลาโหม ศูนย์กลางป้องกันประเทศ จากภายนอก ภาพเหล่านี้ก็ไม่ได้ช่วยให้มีความเข้าใจในเรื่องการรักษาความสงบและการป้องกันประเทศ ควรจะเป็นภาพการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ในกระทรวงทั้ง ๒ จะดีกว่า

๒. แผนภูมิ หนังสือเล่มนี้มีแผนภูมิอยู่ ๒ แห่ง คือ

หน้า ๕๗ เป็นแผนภูมิแสดงระบบโรงเรียนตามแผนการศึกษาแห่งชาติ

หน้า ๕๘ เป็นแผนภูมิแสดงรายได้ของบุคคล
แผนภูมิทั้งสองช่วยให้นักเรียนมีความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องนั้น ๆ ค่อนข้าง